

Că ai născut pe Împărat:
Peștera l-a fost palat,
Coliba s-au făcut casă,
Ieslea - leagăn de mătăasă,
Leagăn scump Împărătesc
În sălașul păstoresc.

De la Mihai Tioran, 80 ani, Prilog, 1970

2236

Corinda Badii

La sfârșitu lumii
Trâmbita-or îngerii
Din patru colțuri de lume
La tăt omu pe-a lui nume.
De-acolo ce-or puté zice?
Mulți domni și împărați or plânge,
Răscumpăra-s-or cu sânge;
Nici cu aur, nici cu argint,
Numai sânge drept și sfânt,
Sânge de-a dușmanului
Până-n coama calului.

De la Mihai Tioran, 80 ani, Prilog, 1970, auzită
de la bunicul său născut în 1842.

2237

Ce-i sara de astă sară

Asta-i sara de ajun,
S-a născut Domnu cel Bun
Și zace pe fân uscat
În iesle rece culcat,
Și pe deasupra ieslii
Frumos cântă îngerii.
Culcă-Te, Împărat ceresc,
Culcă-Te-n rai îngeresc
Că îngerii Ți-or cânta,
Păstorii Ți-or fluiera
Și tăți Te vor lăuda
Preamărind pe Maica Ta.
Și de-acum până-n vecie
Mila Domnului să fie,
Pe pământ împăciuire,
La oameni bunăvoire.

De la Marie Nandru mărțată Boroș, Seini, 1974.

2238

Sculați, gazde

Sculați, gazde, nu dormiți
Că nu-i vreme de dormit
Ce-i vreme de prăznuit
Că ne vine o sărbătoare
Care-i mai mare sub soare
Care domnii o sfințesc,
Jizii o bajocoresc.

De la Vasile Chiorean, 50 ani, Prilog, 1975.

Colecția TITUS BILȚIU-DĂNCUȘ

Poveștile Pintii

(Culese din Maramureș și Oaș între anii
1921-1971, repovestite de Titus Bilțiu-Dăncuș)

Moartea lui Pinteia

Bocotanii din sat încă au auzit că
Pinteia de la o vreme tare jib umblă
după fetele din Vad. Și și-au pus
gând rău, să-l omoare. S-au vorbit ei
că l-or pândi într-o noapte când a veni la șezătoare și l-or omori. Așa
au și făcut
S-au adunat ei vreo zece-douăzeci de bocotani și tot p-atâția jendari. Și,
într-o seară, când vine Pinteia, au sărit la el cu parii: unii din față, alții
din spate, care cu coasa, care cu furca. Dar Pinteia n-avea moarte. Chiui! Odată
a apucat un bătaș și cu el a omorât doi, trei, patru deodată. În
scurtă vreme nici unul nu mai trăia dintre ei, decât cei care-au apucat
să fugă.

Dacă-au văzut bocotanii că Pinteia n-are moarte, unul dintre ei a zis:

- S-o prindeți pe drăguța lui, să-i plătim bani mulți, să aflăm de
la ea unde-i moartea lui Pinteia. I-om da bani, de ne-a răspunde, de nu,
om băga-o în temniță.

Așa au și făcut. Au chemat fata la primărie și i-au spus:

- Spune-ne, tu, moartea Pintii! Ți-om da bani mulți.

Fata nici nu voia s-audă de stat de vorbă cu ei.

- Dacă nu ne spui, zic ei, te băgăm la temniță, te batem și te
flămâzim și tot ni-i spune tu, până la capăt, de silă-bucuros.

Fata le-a spus:

- În ruptu capului! Nu știu!

- Apoi să faci bine să afli, să-l întrebi. Până ne spui, te-om ținea
la închisoare.

Au băgat-o în temniță și au bătut-o până ce fata n-a mai putut răbda și
le-a făgăduit că l-a-ntreba pe Pinteia să-i spună care-i moartea lui. Așa
că, într-o seară, când a venit Pinteia în șezătoare, îl trage fata la o parte
și-l întreabă:

- Spune-mi, Pinte, care ți-i moartea ta?

- Da' de ce vrei să știi tu? Vrei să mă omori?

- Ba nu, zice fata. Numa-așé, să știu.

Și fata atâta l-a tot întrebat, până ce Pinteia începe să-i zică:

- Eu Ți-o spun, dar numai ție singură pe lume și tu să-mi
făgăduiești că nu-i spune la nimeni.

- N-oi spune la nimeni, zice fata.

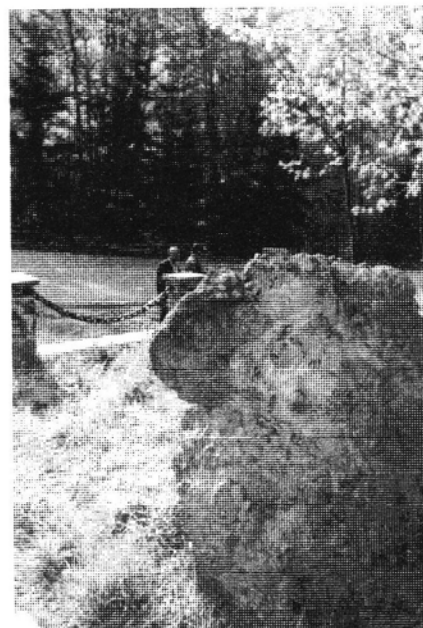
- Moartea mea este, zice Pinteia, subsuoara stângă, dacă mă-mpușcă
cineva c-un plumbuț mic de-argint sfințit, cu trei boabe de grâu de
toamnă, trei de orz de primăvară.

O mie înnodate,
O mie deznodate,

O mie să rostești
Și tăt nu ghicești!

Colecția DUMITRU IUGA

(Chiemu!)

Dumitru Iuga: "Mormântul" lui Pinteia de pe Gutâi

A doua zi, fata, supărată și trasă la față, merge la jendari și le spune care-i moartea lui Pinte. Ei, când aud, îi dau o pungă mare cu bani. Dar fata n-o primește. Trăneste banii de pământ și se duce mâniașă. După ce fata s-a dus, bocotanii și jendarii au prins să pregătească o grămadă mare de gloanțe cu moartea lui Pinte, așa cum știau. Și seara, cum vine Pinte la șezătoare - cum s-a fost înțeles cu drăguța lui - s-adună și bocotanii cu gloanțele gata. Pinte nu știa că moartea-i aproape de el. Și cum intră-n casă, din toate părțile sar dușmanii la el, trag cu gloanțele gătite și țintesc toți subsuoara stângă. Nu l-au nimerit chiar de la-nceput, dar până la urmă unul tot l-a nimerit acolo unde i-a fost moartea.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Pinte din Budești

Într-o zi de duminică, oamenii din Budești, cum au ieșit de la biserică, s-au pus oleacă în povești, cum li-i obiceiul. Vorbeau despre Pinte. Și unul din ei zice:

- Să știți, măi, că Pinte tot la noi în Budești s-a născut, și nu la Vad, cum se laudă cei de-acolo. Că doară vezi, Pinte Viteazu aici și-a lăsat și zalele de fier și coiful de oțel și pistolul, în biserica din Budești. De-ar fi fost el din Vad, acolo și le-ar fi lăsat!

- Apoi da, dreptu-i, și eu zic.

- Aici la noi, în Budești, s-a născut. Aici a fost el pruncotan și apoi s-a băgat de păcurar, mai bine zis de porcar, la bocotatul cel mai mare din Budești. Și bocotatul acela l-a trimis într-o zi cu porcii sus la munte. Cum mergea el cu turma de porci, trece de-a lungul prin mai multe sate. Și odată numai, într-un sat departe de Budești, cum trece el cu porcii pe drum, din ocolul unei văduve sărace care avea mulți prunci, iese scroafa văduvei și s-amestecă printre porcii lui Pinte. Și se tot duce cu ei sus la munte. Abia numai după ce-a ajuns sus, vede Pinte că o scroafă străină s-a băgat în turma lui. S-a tot întrebat el: oare de unde-o fi? Oare a cui o fi? Și s-a gândit s-o-nsemne bine pe scroafă, să se cunoască de către celelalte; să bage apoi de seamă: câți purcei va făta ea până or sta sus pe munte, pe toți aceia să-i pună la o parte ca să-i deie înapoi scroafa cu purcei cu tot aceluia de la care s-a pierdut.

Doi ani a stat Pinte la munte cu porcii bocotatului. În primul an, scroafa a fătat opt purcei - patru scrofițe și patru masculi - care toți au crescut mari. În anul al doilea, scroafele tinere și cu cea bătrână au fătat douăzecișitri de purcei. După doi ani, când s-a întors Pinte înapoi în Budești, prin toate satele prin care a trecut tot întreba de oameni:

- Nu știți cine-a pierdut amu-s doi ani o scroafă?

Până ce-a dat de văduva săracă, păgubașă. S-a oprit în fața casei sale:

- Dumneata ți-ai pierdut amu-s doi ani o scroafă?

- Eu, da, când te-ai dus tu cu turma la munte.

- Atunci uite, aci ți-s porcii: scroafa ta; ți-am adus-o înapoi cu încă 31 de porci și purcei pe care i-a fătat în cei doi ani cât au stat la munte. Porcii și purceii ei i-am însemnat pe toți, în cap, cu negru.

Alege-ți-i iute că am de mărs mai departe, mi-i degrabă.

Săraca văduvă nu mai putea de bucurie. S-a apucat s-aleagă treizecișidouă de capete de porci din turma lui Pinte. Apoi Pinte s-a dus cu turma până ce-a ajuns la Budești. Dacă-a ajuns, și-a cerut simbria, dar bocotatul, în loc de simbria pe doi ani, i-a dat înjurături și

Dă-mi, Doamne, mintea românului
Cea de pe urmă.

2239

Lili avel

Doi tulași de porumbași

Se luară și zburară

Lili avel și-a nost Domn

De-a lungu Oașului

La casa bogatului

Lili avel și-a nost Domn.

- Bună zua, bogat mare,
Gata-i cina să cinăm,
Ori drumu să ne ducem?

Lili avel și-a nost Domn

- Gata-i cina, nu-i de voi

Ce de boieri ca și noi!

Lili avel și-a nost Domn.

De la Mărie Tioran, născ. Bereț, 61 ani,
Prilog, 1970

2240

Corinda păcurarului

Colo-n dealu după dealu

Este-un boteiaș de oi.

Da la ele cine-și umblă?

Umblă doi păcurarei.

Unu mare, unu mic.

Cel mai mare pe cel mic

Tăt îl mână și-l adună

Oile să le destoarne.

Oile le-a desturnat

Și lege i s-o gătat:

Din pușcută împușcat,

Ori din sabie tăiet.

- Pe mine nu mă împușcați,

Numa capu mi-l tăieți.

Și pe mine mă îngropați

Înaintea strungilor,

În locul găleților.

Boticuța me ce dulce

Puneți-mi-o de cruce,

Fluieru după curea,

Trâmbita alătura.

Și pe mine m-or jeli

Oile cele cornute

Coborînd în jos din munte,

Oile cele bălăi

Coborînd în jos pe văi;

Mioarele cu lămile

Și mieii cu jocurile

Că le-am ținut tare bine

Iarna și primăverile.

Rămâi, gazdă, vesel bun

Că-am ajuns sfântu Crăciun,

Și găzdoia veseloașă

C-o ajuns o zî frumoasă.

De la Ofima Morar, 38 ani, Rața, 1946.

2241

Corinda cerbului

Cântată de Ioan Chioresanu - Oaş
Transcriere: Petru Damşa

Mândru-şi cântă-un cerb în codru,
Mândru-şi cântă de nu-i modru.
Şi-aşe cântă de cu jele
De gândeşti că lumea pierе.
Nime-n lume nu-l aude
Numai dalba-Împărăteasă
De pe grădişte de-acasă.
- Înălţate Împărat mare,
Este ora de sculare!
Şi Împăratu s-o sculat,
Puşca-n mână o luat
Şi la cerb o alergat.
Întinse puşca să-l împuşte:
- Hop, înălţat Împărat mare,
Pe mine nu mi-i puşcare
Că nu-s fiara ce îţi pare!
Io-s Ionu Sântion
Că m-au trimăs tatăl meu
Nouă ani şi nouă zile
Şi p-atâtea săptămâne.
Dacă ale-împlini-le-oi
Jos la ţară lăsa-m-oi,
Biserici deschide-mi-oi,
Clopot galbân trage-mi-oi,
Slujbe mândre face-mi-oi.
De la Mărie Drăguş, mărit. Bereţ, 63 ani,
Prilog, 1938

2242

Mare neută-o pţicat

Mare neută-o pţicat
Pe un dărăbuş de sat,
Oile tăte-o zderat;
Dumnezău le-o auzit,
Jos la ele-o coborât
Pe o scară tăt de ceară
Să le-aducă flori de vară
Din struţii feciorilor,
Din cununa fetelor,
Din conciu nevestelor,
Mninta creaţă a babelor.
De la Mărie Drăguş, 85 de ani, Prilog, 1955

bătaie. Până ce Pinte s-a mâniat şi l-a apucat pe gazdă, l-a trântit de pământ, i-a făcut capăt. Apoi a fugit sus pe Gutâi. Acolo s-a ascuns în pădure, să nu-l prindă jendarii.
Sus în munţi s-a ntâlnit cu alţi prieteni haiduci, cu care a făcut legământ să umble împreună, să-i pedepsească pe cei răi şi să-i ajute pe săraci. S-au înţeles ei într-o noapte şi au coborât în sat; pe nevasta bocotanolui şi pe prunci i-au omorât; bunătăţile le-au împărţit între săraci şi ei au luat un sac întreg de bogăţii şi le-au dus sus în munte. Acolo apoi trăiau ei bine cu cele ce-au adus, mâncări şi băuturi. Aveau cu ei şi un sac de bani. Şi tot beau şi tot mâncau şi tot chiuiau voiniceşte.

De la Mihai Andreica, Călineşti, 70 ani, 1930

Remy Galtier: Tatăl cu cocoana, Hoteni, 2001

Pinte şi baba

Pinte odată a auzit că-n satul acela unde văduva şi-a pierdut scroafa, bocotanol satului n-a fost murit atunci. După ce s-a făcut teafăr, a luat toţi cei treizecişidoi de porci de la văduvă şi n-a mai vrut să-i deie înapoi. Pinte s-a dus acolo într-o noapte să-ntrebe-n sat de-i drept ce-a auzit.

Chiar văduva i-a spus că da, aşa-i: toţi porcii i-a luat de la ea bocotanol. Atunci Pinte a zis:

- Dacă-i aşa, să ştii c-atunci odată aduc feciorii mei de pe Gutâi, îl omor pe bocotanol de-a binelea, îi iau porcii şi îi dau iară înapoi. Ce zici?

- Ce să zic, eu, Pinte? Mă tem să nu te omoare!

- Eu de moarte nu mă tem!

- Apoi nu te temi tu, nu te temi, dar şi bocotanii şi jendarii ştiu ce ştiu şi umblă după tine să te piardă. Numai că, Pinte, avem un leac: eu te-oi vrăji pe tine să n-ai moarte, dacă vrei.

- Vreau, zice Pinte.

Atunci baba s-a dus şi-a căutat un cuib de arici; acolo a găsit ea şapte aricuţi micuţi. A luat puii de arici, i-a băgat într-o ladă foarte tare şi a pus un lacăt mare pe ea, să nu-i poată nimeni slobozi puii de-acolo.

De ie, creşte;
De pui, scade.

(Crapa)

Aricioaica, întoarsă la cuib și negăsindu-și acolo puii, iute a plecat să caute iarba fierului, pe care numai ea o poate găsi, numai ea știa unde se află. Și găsind-o, a adus-o iute-iute să deschidă lada. Dar baba o pândea pe aricioaică. Cum a văzut că vine cu iarba, i-a zmulș iarba, dar i-a dat puii, să mergă cu ea. Cu această iarbă tare, iarba fierului, l-a frecat ea pe Pintea și l-a făcut năzdrăvan. Și cum? Așa că mai întâi a rupt iarba-n două. Din jumătate iarbă a făcut o alifie cu care l-a uns pe Pintea pe tot trupul. După ce l-a uns o dată, i-a zis:

- Întoarce-te cu fața la perete!

Pintea s-a întors. Atunci a luat baba o secure și i-a dat în spate cât a putut.

- Ce-ai simțit? l-a întrebat.

- Îmi pare c-am simțit ceva, ca și cum m-ai fi lovit cu o nucă.

- Nu-i bine, zice baba.

L-a mai uns o dată cu alifie.

- Întoarce-te iară!

Pintea iară s-a întors. Ea a luat securea și l-a lovit din răsputeri.

- Simțit-ai ceva?

- Da, m-ai gădilat oleacă.

- Încă tot nu-i bine!

L-a uns a treia oară.

- Întoarce-te cu fața la perete!

L-a lovit iară.

- Simțit-ai ceva?

- N-am simțit nimic, zice Pintea.

- No, amu ești bun, ești năzdrăvan și mai mult nu te poate omorî nime! Numai subsuoara stângă dacă te-or împușca, cu un glonț dintr-o potcoavă de cal mort, cu trei boabe de orz de primăvară și trei de grâu de toamnă.

De atunci Pintea s-a făcut năzdrăvan și nimeni nu-l mai putea omorî. Dar i-a spus baba să aibă grijă, nimănui să nu vorbească despre taina lui. După aceea s-a dus Pintea după prietenii lui, i-a dus jos în satul babei și în noaptea următoare au spart casa bogătașului, l-au omorât, iar bogățiile de bani de aur le-au pus pe cai, le-au dus în marginea satului. Toate celelalte: fărîna, picioici, mălai, berbințe cu brânză, tot-tot ce-au găsit, le-au purtat la oamenii săraci. Iară când au fost către ziuă, casei bocotanului i-au dat foc. Numai atunci s-au trezit oamenii că gazda nu-i nicăieri, că Pintea a cărat toate la săraci și casa arde pustie. Gazdele din satul acela și din alte sate se temeau de Pintea, dar săracii tare se bucurau de faptele lui.

De la Vasile Brumar, Viile Medieșului - Oaș, 75 ani, 1957

Pintea și șarpele

Lui Pintea Viteazu tare i-a plăcut să se hodinească, când avea vreme, colo sus pe vârful Gutâiului, unde trece drumul de la Maramureș către Baia Mare. Acolo avea el fântâna lui, cu apă tare bună și rece. Într-o zi, cum se hodinea el acolo, vede că s-apropie niște oameni, de prin Lăpuș, după straiile lor. Cu mare plângere vin la Pintea:

- Măi Pinte, demult cătăm noi să te aflăm pe tine, că avem o plângere tare mare. De-ai face tu bine să ne ajuți!

- Da' ce bai aveți, oameni buni?

- Apoi, uite ce-i. La noi, de pe-acolo de pe undeva, nu știm tocmai de unde, de pe la Chioar, s-a ivit un șarpe atâta de mare, un fel

**Datoria cea mai mare
E recunoștința.**

2243

Mare bucurie avem

Mare bucurie avem,
Tăt neamu să ne rugăm,
Tăt neamu pământului
De nașterea Domnului.
C-o născut Iisus Christos
Ce lumea din iad o scos;
Scosu-ne-o de la robie
Ne-a trimis la-împărăție
Aur, smirnă și tămâie
Și luiada-n bucurie.
Noi tăt așe vom cânta:
În veci Aleluia.

De la Ioan Feher, 70 ani, Prilog, 1941

2244

Corinda Chioranului

Umblă Maica pe pământ
Întrebând și suspinând:
- N-ați văzut pe Fiul Sfânt?
- Noi, Maică, nu l-am văzut!
Noi și de L-am fi văzut
Noi nu L-am fi cunoscut!
- Fiul Sfânt îi cunoscut
Că-n fața obrazului
Scrișă-i raza Soarelui,
Mai în jos, pe la mănici
Scrise-s sfinte Duminici.
- Noi, Maică, da L-am văzut
La curțile lui Pilat
Răstignit pe cruci de brad,
Răstignit pe răstignire
Pentru a noastră mântuire.

De la Mihai Chioran, 65 ani, Prilog, 1959,
știută de la nepoții și strănepoții lui Toader
Chioran (cel Bătrân), n. 1702.

2245

Maica Sfântă

Maică Sfântă preaslăvită
Se luară obosită,
Se luară-n jos pe rîu
Tăt prin rouă până-n brâu.
Când fuse de cătră sară
Și-a găsit o poiecioară,
Poiecioară cu rogoz
S-o schimbat în rai frumos.
Boii cându-o vedea
Către dânsa aburea:
- Fiți voi boi auduiți
Și de Domnu și de mine
Și de Fiul care vine!
Caii cându-o vedeau
Din copite împrôscău.
Maica Sfântă-i blestema:

-Fi-o-ați, voi, cai blestemați
Și de Domnu și de mine
Și de Fiul care vine
Să n-aveți stare,-alinare
Cum nu are apa-n vale;
Să nu aveți nici răgaz
Numa-n ziua de Ispas
Ș-atuncea vreme de-un ceas.

De la Mihai Chioran, 83 ani, Prilog, 1977

2246

Corinda pruncilor

Puică neagră bagă-n sac
Scoală, gazdă, dă-mi colac.
Nu-mi da micuț că mi-i frig,
Ce-mi dă mare - bine-mi pare,
Cât roțița plugului,
Umple straița pruncului.

De la Gheorghe Chiorean, 14 ani, Prilog, 1955

Colecția ION CODREANU

Colinde de pe Someș

2247

Tri păcurărei

Tri păcurărei,
Tri turme de oi
Le-o mânat la munte
S-aduie mai multe.
Și ei ș-o tâlnit
Fată de maior
Cu galbîn baior.
- Noi, frați, s-o luăm!
- Voi de mi-ț lua,
Voi mi-ț și-mpușca,
Voi mi-ț și-ngropa
În staur de oi
Unde-i joc de miei.
Lancea mea cea dulce
Mi o puneți cruce:
Când vântu-a buri
Lancea m-a jeli,
Mieii or sări;
Când vântu-a sufla
Lancea a cânta,
Mieii or juca.

2248

Tri feciori ardelenеști

Tri cocoși negri-ș cântară,
Tri feciori se deșteptară,
Tri feciori ardelenеști
Cu tri cai moldovenești -
Unu-i negru ca corbu,

Ioan Nădișan: Ilișca din Călinești, 1982

șarpele. Cată-ncoace, cată-ncolo. Îl găsește pe șarpe dormind. Pinteaua s-a fost pregătit de mai înainte, și-a luat calul cel năzdrăvan, care zbură, sabia cea năzdrăvană de argint, cu oțel tomnit, numai ce să vezi? Din lovitură, sabia Pintii s-a și rupt în două, iară de pe gâtul șarpelui doar doi solzi au căzut. Că șarpele era învelit tot în solzi de oțel. Și numai oleacă s-a trezit din somn, buimac, ș-a întrebat:

- Cine m-a lovit în cap?

Și a adormit mai departe.

Atunci Pinteaua, întărâtat, scoate buzduganul cel greu și-i dă în cap din toată puterea lui de voinic. Șarpele se trezește acum de-a binelea și când se uită îl vede pe Pinteaua.

- Aha, tu ești, măi Pinte? Hai, că demult te caut! N-am știut pe unde te afli, că demult te-ascunzi tu de mine! Pentru că ești viteaz, precum aud; iar eu am omorât 99 de viteji ca tine și tocmai al sutălea îmi lipsea, care ești chiar tu! Eu, de câte ori omor un viteaz, mă fac mai tare. Acuma-i rândul tău și gată-te de moarte!

Dar Pinteaua nu s-a speriat:

- Gată-te de moarte tu, că mie de tine nu mi-i frică!

- Să vedem, care pe care!

- Să vedem!

- Haida!

Șarpele se repede, calul lui Pinteaua zboară-n sus. Șarpele se ridică-n coadă după el. Calu-ncoace, calu-ncolo. Șarpele după el. Dacă vede șarpele cât poate sări calul, se ridică după el tocma-n vârful cozii - că avea o coadă de totului lungă - și ajunge cu capul dept înaintea calului. Atunci calul sare pe dealul celălalt. Șarpele se-ntoarce, se ridică iară în vârful cozii, și iară ajunge cu capul la cal. Nu mai are calul nici o scăpare.

Acum vede Pinteaua că-i bai. Și-i zice calului:

- Știi ce, căluțule? Fugi tu cu mine prin păduri de brazi, unde pot aprinde focul cât de mare!

- Bine, zice calul.

Și o ia ca vântul, sus, peste păduri, tot mai la munte, tot mai spre vârf. Șarpele - după el. Pinteaua, cum se vede în pădurea deasă de brad, scapără

de balaur, cum noi încă n-am văzut. Și-ntr-atâta-i de rău, omoară, mănâncă oameni, vaci, boi, cai, orice-i vine-n drum. Nici vorbă să-l putem omori. Ne temem toți de el. Fugim, că-i în stare să-nghițească și cinci-șase oameni deodată. Nu putem nicicum scăpa de el și de pagubele mari care ni le face. N-ai face tu bine să vii să-l vezi, oare nu ne-ai putea scăpa cumva de el?

- Apoi, zice Pinteaua, bine, m-oi duce. Și oi încerca, să vedem. Dar nu știu de bună samă.

- Noi așa am auzit despre tine că tu n-ai moarte.

- Așa-i, zice Pinteaua. Nu oricine mă poate omori.

Și s-a dus Pinteaua să caute

Am o lăduță
Plină de cuiuță.

(Lung)

din cremene foc, s-aprindă pădurea. Dar șarpele nu se lasă. Pădurea se aprinde și arde, focul se-ntinde tot mai mare, solzii șarpelui prind să se înfoace. Calul lui Pinteia n-are nici un bai, că-i năzdrăvan. Fuge încoace și încolo. Șarpele, și el, tot printre brazi, căta pe unde-i Pinteia și acolo dădea de jar și de flăcări. Cu solzii lui de oțel, nu mai putea de căldură. De la o vreme așa de tare s-a-nfocat că i-au crăpat ochii și-a orbit. Și s-a gătat bătaia, i-au sărit șarpelui ochii amândoi, nu-l mai putea vedea pe Pinteia. Atunci s-a tras într-o poieniță, departe de foc, s-a culcat și i-a zis lui Pinteia:

- Măi Pinte, tu acumă mă gați! Da' te rog, fă bine și-mi taie capul, să mor mai iute, să nu mă ardă solzii ăștia înfocați!

Pinteia își ia toporișca, s-apropie de șarpe să-i deie una să-i taie capul. Dar șarpele de minciună l-a fost chemat. Și numai odată sare la Pinteia, așa, pe nevăzute, da' de l-a prinde. Pinteia cu greu a scăpat, gata era să-l prindă șarpele, să-l strângă. Dar tot a scăpat.

Șarpele, văzând că nu-l mai poate prinde de-acuma încolo pe Pinteia niciodată, a fugit în jos până la apa Lăpușului și s-a băgat în râu, să se răcorească. De atunci stă tot în apă și-și răcorește solzii înfocați. Nu mai iese din apă, că n-are ochi. Stă când în Lăpuș, când în Someș, când în Iza, când în Tisa. Și totdeauna când se înecă câte-un om, șarpele-i acela care-l trage în apă. El îi omoară pe cei înecați.

De la Petru Ilca, Viile Orașului Nou, 77 de ani, 1959. (Publicată în "Cronica sătmăreană", an V (XII), nr. 1354 (2093), 1 iulie 1972)

Ioan Nădișan: Coccoană, 1982

Pinteia și lespede de piatră de la Ieud

După ce-a gătat cu șarpele cel mare, Pinteia iară s-a dus înapoi pe Gutâi, să se hodinească. S-a obosit în lupta cu șarpele, că și el tot-tot-tot s-a-nfocat. Apoi s-a scăldat în apa din fântâna lui și s-a răcorit cât de bine.

Șezând așa, o dată vede că vin către el patru țărani din Ieud: erau curatorii bisericii de acolo. Veneau spre Baia Mare.

- Laude-se Domnul nostru Iisus Christos, zic țărani.

- Lăudat să fie-n veci, amin, zice Pinteia. Da' de unde veniți și unde mergeți?

- Apoi, noi suntem din Ieud, zice unul dintre ei. Suntem curatorii la biserică și strângem bani pentru biserica din Șes. Ne facem biserică nouă, în Șes. N-avem bani; dacă-ai vrea și tu să ne dai ceva, am primi și ți-am mulțumi în numele lui Dumnezeu.

- Bine, zice Pinteia, vă dau și eu.

Și le-a dat o pungă cu bani.

- D-apoi, zice Pinteia, mai ședeți, să mai povestim.

Au șezut ei cât au șezut, dar de la o vreme:

- Ni-i și degrabă, ne-am duce, c-avem încă mult drum de făcut

**Dacă nu curge,
Picură.**

Unu-i alb ca omătu,
Unu-i sur ca porumbu.
Se luară, se duseră
Până-n vârful Codrului
La Fântâna Corbului.
- Haidați, frați, să ne-ntrebăm
Care ce moarte ne vrem!
- La frate-nost cel mai mic
Vremu-i moarte de cuțit,
De cuțit fără rugină,
Să moară-n țară streină.
- Lăsați-mă, fraților,
Să mă duc la maica-acasă
Să văd, cu păr jeli-m-a,
Ori cu bani plăti-u-m-a!
- Nici cu păr nu te-oi jeli,
Nici cu bani nu te-oi plăti.
Io-acolo nu te-am mânat,
Numa-n sat cu oamenii,
Nimica n-ai vut păți.
- Rămâi, maică, sănătoasă
Ca ș-o pară g'ermănoasă
Că și eu merg sănătos
Ca ș-un măr putregăios.
Ascultă, măicuță, bine
Că pe mâni la prânzu mare
I-auzii puști împușcând
Și ciorile cărând,
Corbii din mine mâncând.

Colecția MIHAI COSTIN

Colinde din Sarasău

2249

Este-un lar de păcurar

Este-un lar de păcurar
C-un baltag încolțurat,
C-un fluier înverigat.
Fluier zice -
Turma plânge,
Fluier prinde-a fluiera,
Oile tăte-a juca
Numa-o mnială lăcrăma:
- Tu, mnială, ce lăcrămezi?
- Cum focu n-oi lăcrăma
Că vine primăvara
Și pe noi tăte ne-a da!
Bun folos că noi i-om fa:
La Sânjorz
Un mnel frumos,
La Ispas
Un bulz de caș,
La Rusale
O lână mare.

2250

Sculați, sculați, boieri mari

Sculați, sculați, boieri mari,
Sculați, voi, români plugari,
Că vă vin corindători

Noaptea pe la cântători
 Și v-aduc pe Dumnezeu
 Să vă mântuie de rău.
 Sculați, sculați, nu durniți
 Că nu-i vreme de durnit
 Că-i vreme de să gătat,
 Curțile de măturat,
 Mesăle de încărcat,
 Că-i vreme de-mpodobit
 Tăt cu aor și arjint:
 Pe la uşe
 Cu blândeşe,
 Pe păreți
 Cu șterguri multe,
 La ferești
 Cu flori domnești,
 Pe la masă
 Cu mătasă.
 Noi îmblăm a corinda
 De la-o casă la alta,
 Noi îmblăm să împlinim
 Obiceaiu din bătrâni.
 Să aveți zile frumoasă
 Cu noroc și pace-n casă!
 Corinduța de-o gătam
 Sus la Domnu o-nchinăm,
 Corinduța nu-i mai multă -
 Să trăiască cine-ascultă.

Colecția LEONTIN DRĂGAN

Corinde din Bârsău de Jos

2251

Pe dealu cu stânenii-lu

Pe dealu cu stânenii-lu
 Doru m-o d'ajuns

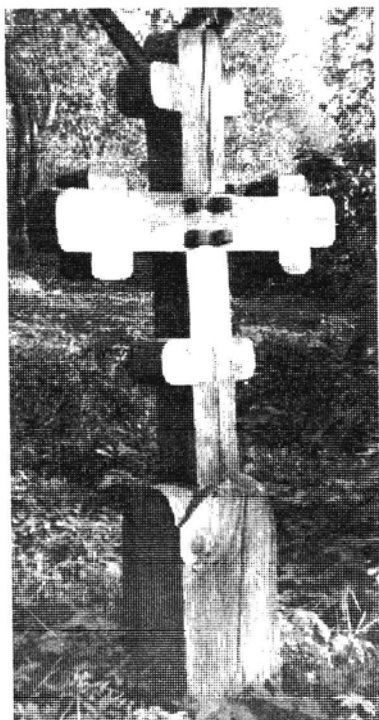

Foto: Francisc Nistor

până-n leud. Și mai trebuie să strângem și niște pietre de fundament la biserică. Avem lucru mult.

- Noa, zice Pintea. Ca să mergeți mai iute și mai hodiniți, v-oi duce eu lespede de piatră. Sădeți tuspătru pe ea, eu vă ridic pe toți și vă duc cu ea cu tot la leud.

- Noa, noa, zic ei. D-apoi cum vrei tu tocmai atâta de mare bolovan să duci?

- Apoi așa, că io-s Pintea.

- Noa, asta nu cred!

- Apoi care nu crede, să se pună-aici pe bolovan și-a vedea că pot!

S-au așezat pe bolovan tuspătru. Pintea a ridicat bolovanul cel mare, cu oameni cu tot. Și era bolovanul de vreo trei-patru metri de lung, trei-patru de lat și tot p-atâta de gros. Dar Pintea, sus cu el! Și cu toți patru oamenii, cu bolovanul pe umăr, se duce către Iza. Una-două, una-două. Până la leud nici nu i-a pus jos deloc. Numai când au ajuns în mijlocul satului, acolo unde-au vrut ei să facă biserica din șes.

- Noa, aici vă pun jos.

A pus jos lespede de piatră acolo unde-i acuma poarta. S-au dat curatorii jos și tare s-au bucurat cât de domnește au venit. Nu s-au obosit de locu-locului. S-au tot minunat de Pintea cum i-a dus pe bolovan tocmai din vârful Gutăiului drept până-n leud.

Cine vrea să vadă bolovanul, piatră, o poate vedea și-acuma, la intrarea bisericii din șes: e lespede de piatră cea mare de piatră care-i acuma pragul bisericii din leud.

De la Găvrila Boțului, leud, 56 ani, 1960

Pintea se răzbună

Știți cum se răzbună Pintea? Pe bocotani, pe băieși și pe bogătașii din oraș? Să vă povestesc o întâmplare.

S-a întâmplat ca Pintea să audă de-un bocotan care face rele și-i înșeală pe săraci. S-a grăit iute cu toți haiducii lui să meargă să-l pedepsească. Și cum au făcut? Au luat bucăți de tocană, au tras prin ele fire de păr din coada calului, ca să atârne cât de lungi. Și noaptea, când era întuneric bine, au țipat peste gard la câinii bocotănilor s-o mănânce. Ca să tacă și nu cumva să latre. Cum au înghițit câinii tocană, firele lungi din coada calului au rămas pe jumătate în mâțele lor, dar cu celălalt capăt afară și nu mai puteau lătra. Atunci haiducii, încet, s-au băgat înăuntru, l-au omorât pe bocotan cu nevestă și coconi cu tot. L-au strâns toți banii, aurul, scumpetiurile ce-au găsit în casă. Le-au băgat în saci. La fel și clisa, bucatele, ce-au găsit în casă și în pod, să aibă și ei ce mânca. Le-au pus pe caii bocotănilor și le-au scos la marginea satului. Acolo le-au ascuns în pădure și Pintea a pus lângă ele un haiduc, să stea de pază. Apoi el cu ceilalți ortaci s-au întors înapoi și au început să care din casă tot-tot ce au găsit: haine, mâncare și le-au dus pe ascuns la oamenii săraci. Dar le-au spus să nu spună la nimeni cine le-a adus. Iară dacă or vedea că arde casa bocotănilor, să nu sară niciunul să stingă focul că pe care-a sări, Pintea îl împușcă.

După ce-au golit toată casa, au aprins toate hleaburile bogatului, să ardă tot ce-a furat el prin vicleșug, prin asuprire, de la cei săraci. Cum s-au trezit oamenii că-i foc, au sărit să tragă clopotele la biserică. Bogătașii au sărit în ajutor, dar săracii - niciunul. Și de frica lui Pintea, dar și de ciuda bocotănilor care le-au făcut atâtea rele.

Am un cuptoraș
 Plin cu iepurași.

(Gura)

Iar Pintea cu ortacii săi au fugit iute la prietenul lor care păzea bucatele și banii, le-au pus pe cai și - du-te-n codru, sus, pe vârful Gutâului.

Acolo dacă-au ajuns și-au făcut un foc mare, și-au fript pe jăratec un berbec, și-au scos uieșile cu horincă, cu vin, și au început să beie și să mănânce, să se petreacă haiducește. Pe când petreceau, și-au povestit unul altuia isprăvile pe care le-au făcut. Bogații din sat, după ce-au văzut ce-i în stare Pintea să facă și cum se răzbună, s-au speriat și au făcut apoi mai puține rele la săraci, că s-au temut de Pintea. Iar săracii satului s-au bucurat de câte-au primit de la el, au mâncat, au băut, și-au petrecut și ei, dar în tăcere, să nu afle alții că dintr-a bocotănelui mănâncă și beau. De-atunci începând, săracii, ori de câte ori au avut bai cu bocotănel din sat, s-au dus drept la Pintea și i s-au plâns, i-au spus tot ce-au pățit. Și Pintea, de bună seamă, îi pedepsea iute pe bocotăneli, făcându-le celor săraci dreptate.

După ce Pintea s-a hodinit bine cu ortacii lui, și-au făcut colibe bune de iarnă prin păduri, și pivnițe, unde să nu-i ploaie, să nu-i ningă. Iar banii ce-i lua de la bogătași i-au ascuns în pământ, i-au pus în căldări, au pus de pază duhuri rele, ori șerpi, ori pe dracul, ca să nu-i poată nimeni fura de la ei. În multe locuri au ascuns comori de-acestea, cu bani și scumpeturi.

De la Mihai Andreica, Călinești, 70 ani, 1930

Comorile lui Pintea din Bârsana și Rona de Jos

În hotarul comunei Bârsana, sus pe vârful Comoara, încă a ascuns Pintea bani tare mulți. Și-apoi cei din Bârsana dacă-au auzit, au început a căuta banii și i-au găsit. Da' o femeie tare rău a pățit: după ce și-a umplut poala de bani și a vrut să fugă din peșteră afară, cineva a apucat-o de sumnă și a tras-o înapoi în groapă. Când s-a uitat ea înapoi, ce să vadă? Era dracul. Și-atunci, de spaimă, a țipat jos din poală tot ce-a adunat. Și a vrut să fugă, dar abia a putut scăpa că pământul și stânca s-au închis la spatele ei și i-au apucat un călcâi. Cu greu și-a scos de-acolo călcâiul. Și apoi mai mult nu i-au trebuit bani.

Apoi, iară, la Rona de Jos, sub dealul Horodiștei, a avut Pintea o pivniță mare, unde a șezut el cu ortacii săi iarna, când erau vremuri grele. Acolo își duceau ei multă mâncare și băutură. Până nu demult au mai rămas acolo saci și lăzi pline cu făină, din timpul lui Pintea. Odată, niște domnari care s-au dus cu vadașul (vânătoarea) pe-acolo, să vâneze după viezuri pe sub dealul Horodiștei, aveau și niște câini de-aceia anume care se bagă după stânci după viezuri. Un câine de-aceia s-a băgat pe sub Horodiște pe de-o parte de deal și abia după trei zile a ieșit de sub deal, dincolo, de cealaltă latură a lui. Tot era plin de făină albă de grâu, că el a și mâncat acolo, din ce-a adunat Pintea. S-a săturat bine acolo, nu i-a fost foame.

Cine nu crede, să se ducă la comorile lui Pintea: noaptea ies flăcări, arătând unde-i comoara. Cum este și pe vârful Gutâului, la Peștera lui Pintea, tocmai lângă drumul țării, acolo, deasupra fântânii lui Pintea.

De la Mihai Andreica, Călinești, 70 ani, 1930

Moartea lui Pintea la Baia Mare

Pintea Viteazu de multe ori s-a scoborât și în orașe să facă dreptate. Așa s-a dus și la Sighet și care domnar făcea acolo nedreptăți cu săracii,

De unde iese fum
Este și foc.

Pe dealu cu stânjenii-lu

Lumea mé, tăt a mé
Mândru-și ară plugarii,
Da' nu-și ară ca unu-lu,
Ca unu, ca Uănuțu:
El cu-o mână opt boi mână
Și cu-o mână flori culege;
Nu culege că le-alege
Să le facă cununuță
Să le ducă la drăguță.
Drăguțale zac de boală,
Nici una nu se scoală,
Da nu zace ca una-lu,
Ca una ca Ileana -
De o-ntorc cu scândura
Și-o-adapă cu lingura-lu.

1983

2252

Cei doi buni se vesălesc

Cei doi buni se vesălesc,
Da' noi cum ne-om vesăli
C-așteptăm pe Dumnezeu
Să-L ospătăm, să-L petrecem
Până-n poarta raiului.
Când de rai ne-apropiem
Ce lucru frumos vedem?
Vedem pomii înfloriți,
Colo-n toamnă, -ngrămădiți:
- Aplecați-vă, vârfuri,
Să-și rumpă doamna struțuri
Că pe mâni în prânzu mare
Pe cei mici i-a boteza,
Pe cei mari i-a cununa.
Da' la finii ce le-om da?
Doi viței ne-nvățăcei,
Crește-or ei, -nvăța-i-om noi
Și-or fi finii tăți cu boi.

De la Vasile Drăgan, 51 ani, 1970.

Colecția

DANIELA și PETRU DUNCA

Colinde din Budești

2253

Opt turme de oi

În vârșuș muntelui,
La crucița bradului
Sunt vo opt turme de oi
Cu vo opt păcurăroi.
Cei șapte ce-o fo' mai mari
Tăt s-aflară veri primari,
Numa unu mititel,
Mititel și străinel.
- Du-te-ntoarce turma-ncoace
Până legea ți om face:
O din săgeată săgeta-te-om,
O din sabdie tăie-te-om!
- Pe min' nu mă săgetați,

Foto: Francisc Nistor

Numa capu mi-l tăieți
Și pe mine mă-ngropați
În strunguța oilor,
În locu găleților.
Fluierașu, dragu meu,
Puneți-l la capu meu -
Când or trage vânturi grele
El mi-a cânta hori de jele;
Oile cele cornute
Plânge-m-or îmblând pe munte,
Oile cele bălăi
Plânge-m-or îmblând pe văi,
Berbecii cu coarnele,
Oile cu lânile.

2254

Puică neagră bagă-n sac

Puică neagră bagă-n sac,
Scoală, gazdă, dă-mi colac.
De mi-i da, de nu mi-i da
Mai mult nu ț-o colinda
Că mi-i scurtă gubuța
Și mă tem c-oi îngheța.
Puică neagră cu o labă
Mie tri colaci îmi trabă,
Da' de-or si mai mititei
Pune-mi și cârnați pe ei.

Colecția GHEORGHE FĂT

Colinde din Dănești (Șișești)

2255

Dalbu-i dalbu pe cel dealu

Dalbu-i dalbu pe cel dealu
Linu-i lin și rozmarin

Pintea tot așa l-a pedepsit ca pe bocotanii din sat. Dar mai cu seamă la Baia Mare s-a dus el de multe ori, că acolo-s tare mulți băieși care scot aurul din munți și-s mulți și bogătașii, îs mulți și săracii. Pintea se scobora la ei să-i pedepsească, dar și pentru că de acolo trebuia să-și aducă praf de pușcă de cel tare, cât și mâncare și băutură pentru fărtații lui: că avea mulți feciori, câteodată trei-patru sute erau sub porunca lui, toți pribegi.

Ori de câte ori cobora Pintea la Baia Mare, totdeauna acolo-și petrecea bine. Ș-apoi când se punea Pintea pe petrecut, câte trei zile și trei nopți nu se scula din crâșmă, de la masă: mânca, bea, chiuia, tropotea, juca haiducește. Băga spaima-n toți cei care-l ascultau.

Domnarii și băieșii cei bogăți văzând că Pintea de multe ori își petrece, s-au gândit să-i facă capăt. S-au grăit ei mai mulți laolaltă și când au văzut că Pintea-i bine beat și abia stă-n picioare, o dată au sărit pe el din toate laturile, jandari și domnari, băieși și bogătași, toți au dat în el: care cu ciocane de băieș, care cu securea, altul cu pistol, cela cu pușcă, unul cu sabia, altul cu cuțitul. Dar Pintea nu simțea, el era fără de moarte. Cuțitele și săbiile s-au rupt, gloanțele au picat jos, securea nu-l tăia și el râdea și chiuia. Apoi se apuca să petreacă așa, haiducește. Și când îl apuca pe unul de picior, pe altul de grumaz și începea să-i îmblătească pe toți ceilalți, în două date îi făcea polog pe toți și care n-a fugit din fața lui, mort a fost. Dar Pintea nu se alegea nici cu o zgârietură măcar. Și nu s-a vâit de nimic rău, dar a cerut crâșmarului să-i mai deie de mâncat și de băut, dând cu pumnul lui de oțel în masă de toată-toată se sfărâma. Bieții crâșmari îi aducea tot ce a cerut, numai să le dea pace. Așa a petrecut Pintea încă vreo două-trei zile. De la o vreme cotunele împărătești și-au luat curaj, s-au uitat de după fereastră, pe din afară și au încercat de-acolo să tragă în el. Unul trăgea în cap, altul în spate, altul în piept, altul în picioare, dar el nimic nu simțea. Numai câteodată se scărpină acolo unde a primit glonțul. Dacă au văzut ei că pe Pintea nu-l prinde moartea cu nimic, s-au gândit cum să-i pună capăt, cu viclenie. S-au tot sfătuit. Lui Pintea nici că-i păsa. După ce-și petrecea bine, își lua praf de pușcă de cel tare și mâncare destulă, se ducea înapoi în pădurile de pe Gutâi, la fărtați, să le povestească ce-au pățit domnarii din Baia cu el, iar fărtații râdeau bine și-și petreceau.

Pintea, de câte ori cobora la Baia Mare, vedea și fete mândre pe-acolo. De una mai ales tare i-a plăcut și de câte ori cobora, tot la drăguța lui mergea. Stătea la ea câte două-trei zile.

Băieșii, cum au văzut că Pintea are drăguță și umblă des la ea, au grăit cu ea, au spus că i-or da bani mulți, dacă i-a găsi în ce-i stă moartea. Drăguța Pintii, care nu era bună la inimă numai mândră la chip, se iubea nu numai cu Pintea dar și cu alții, cu care venea la rând. S-a gândit că i-or prinde bine banii ceia și s-a pus pe lângă Pintea să-i găsească moartea. De atunci începând, de câte ori venea Pintea la ea, îl primea tare bine, îl săruta, îl dragostea, îi dădea de băut, de mâncat; dar când era sărutatul mai dulce, îl întreba:

- Spune-mi, Pinte, unde-i moartea ta?

Pintea o-ntreba:

- Tu vrei moartea mea? De aceea m-ai întrebat?

- Nuți vreau eu moartea, numai că toți oamenii din Baia se miră cum de nu te-au putut omorî nici armele, nici securile, nici furcile, nici ciocanele. Ne-ntrebăm dacă ai, ori n-ai moarte!

Pintea n-a vrut nicicum să-i spună, la început. D-apoi dacă a văzut de la o vreme că fata se tot jură că n-a spune nimănui taina, i-a spus drept

Sus masă,
Jos masă,

La mijloc fasole-aleasă.

(Gura și dinții)

și-adevărat: că el are moarte numa-ntr-un singur loc, dacă-l împușcă cineva subsuoară stângă cu un glonț făcut dintr-o potcoavă de cal mort, trei boabe de grâu de toamnă, trei de orz de primăvară.

Drăguța, cum a aflat, abia a așteptat să fugă la jendari și să le spună. Dar mai întâi și-a cerut de la ei plata: o casă frumoasă în Baia Mare, cu hleaburi cu tot, cu o grădină mândră, mare; și cinci pungi cu bani de aur. Ei i-au dat tot ce le-a cerut și atunci drăguța cea rea l-a vândut pe Pinte. Băieșii și domnarii, cum au aflat care-i moartea Pintii, au pregătit cu sutele gloanțe de care trebuiau. S-au sfătuit că de câte ori or trage în Pinte. să nu țintească-n altă parte decât numai subsuoara stângă cu gloanțele acelea.

Într-o zi, când iară i s-a gătat lui Pinte pe Gutăi mâncarea și praful de pușcă, i-a întrebat pe cei treisutecincizeci de haiduci ai lui:

- Care din voi s-a duce-n Baia Mare să ne-aducă și praf și mâncare? La început toți s-au codit, că se teameau. Toți erau tineri și, pe de altă parte, știau că-n Baia nu-i așteaptă nuntă și nu erau niciunul nemuritori ca Pinte. Niciunul nu s-a-ndemnat să se ducă. Dar, după ce au mai băut și s-au îmbătat, au căpătat curaj. Se înțeleg vreo cinci feciori și-i zic lui Pinte:

- Noi ăștia cinci ne-am gândit că ne-om duce. Dar numai așa, dacă ni-i da calul tău care are coada și coama până-n pământ.

- Bine, zice Pinte, vi-l dau.

S-au dus cei cinci și dacă au ajuns la Baia, mai întâi, în loc să meargă și să facă rând de hrană și praf de pușcă, s-au pus la petrecut. Iară băieșii, când au văzut că ăștia-s feciori de-a lui Pinte, s-au adunat grămadă, au sărit pe ei și pe toți i-au prins, i-au băgat la închisoare și i-au bătut. N-a mai ieșit de acolo niciunul.

Pinte tot aștepta să-i vină ortacii. Așteaptă el o zi, așteaptă două, ba o săptămână și, dacă vede că nu vin, se gândește să se ducă el la Baia, să vadă ce s-a întâmplat. Cum ajunge aproape de oraș bagă de seamă că porțile Băii is închise și-s păzite cu jandari și cu cotune împărătești. Bate el la poartă, să-i deschidă. Dar paznicii-l cunosc. Și-odată strigă toți:

- Săriți, c-a venit Pinte!

Încep să tragă în el din toate părțile, tot cu gloanțe de acelea pentru moartea lui și toți țintesc subsuoara stângă. Vede Pinte că nu-i a bine, că l-a vândut drăguța. Dar tot nu se sperie: cu pumnul lui de oțel sparge poarta Băii și omoară cotunele cu zeci și sute. Se gândește:

- Nu mă las până n-o omor pe trădătoare!

Fuge el pe uliți și pe cine-i stă în drum îl călca și-l omora. Înaintea lui nimeni nu poate sta.

Drăguța tremura și, cum aude că vine Pinte, fuge, se ascunde. Jandarii nu se lasă, tot trag după el, dar nu-l nimeresc subsuoara stângă. Până ce o dată Pinte-și ridică brațul stâng să deie într-un băietan. Și atunci îl nimereste un glonț făcut din potcoavă de cal mort și cu trei boabe de grâu de toamnă, trei de orz de primăvară, așa cum trebuia.

Murit-a Pinte, dar și el a omorât atunci câteva sute. Apoi, dacă l-au omorât, săracii s-au supărat, bogătașii s-au bucurat. Dușmanii lui:

Atunci capul i-au tăiat,

În poartă l-au acățat,

Trei zile l-au arătat

Și poporul a aflat

Că cu Pinte s-a gătat.

Fărtașii s-o-mprăștiat,

Altu nu s-au adunat

Până Pinte n-a-nviat.

De la Mihai Andreica, Călinești, 70 ani, 1930

De ce te ferești
Nu scapi.

Dar nu-i dalbu de omătu
Că-i dalbu de niște oi.
Da' la oi cine ne șede?
Șede Petre, bun bărbat,
Tăt în cârjă rezemat.
Petre-și blastămă oile:
- Pașteți, voi oi, n-ați mai paște
Că de când v-am păstorit
Și eu am încărunit!
- Trudește, Petre, trudește
Că și noi Ț-om dărui-lu
La Păștiță o jântiță,
La Ispas un bulz de caș,
La Rusale o urdă mare,
La Crăciun un cojoc bun.
De la Maria Făt, 62 ani, 1978.

2256

Mândru-ș cântă-un cerb în codru

Mândru-ș cântă-un cerb în codru
Și-așe cântă de cu jele
De gândești că codru ptiere.
Nime-n lume nu-l aude
Numa-o dalbă-Mpărăteasă
Printr-un puiut de fereastră.
Veste la-Mpărat o dat
Și-Mpăratu s-o sculat,
Pe obraz că s-o spălat,
Pușca-n mână o luat
Și la codru-o alergat.
Află cerbu hodinin
Sub tufă de rozmalin,
Încoardă pușca să-l împuște:
- Hop, hop, hop, nu mă-mpușca
Că eu nu-s cine gândești,
Eu-s Ionu Sântion
Blastămat de tatăl meu
Să fiu fiara codrilor
Nouă ai și nouă luni
Și p-atâtea săptămâni;
Dacă-aieste plini-le-oi
Jos în sat scoborî-m-oi,
Slujbe sfinte face-v-oi.
De la Vicențiu Făt, 38 ani, 1978.

Colecția ROMULUS FĂT

Colinde din Dănești (Șișești)

2257

La ce casă mândră-n vale

La ce casă mândră-n vale
Hm
La ce casă mândră-n vale
Tra la la și hop hop hop
Fac fetele șezătoare.
Pe firuțul ce-l firează

Ié din ochi tăt lăcrămează.
 Mere mă-sa și o-ntreabă:
 - Ce plângi, tu, fiica me dragă?
 - Cum n-oi plânge, măicuță-lu
 Când drăguțu mă lăsară?
 Că în târg eu l-am mânatu,
 Înapoi n-o înturnatu
 Și-au venit ca să-l cununu.
 Cum oi mere să-l cununu,
 Să cunun pe-un drăguț bun?
 - Că du-te, tu, draga me-lu
 Și-nchină cu păhărelu:
 Să trăiești, sinucu meu,
 Să trăiască și sina-lu,
 Să n-ajungă sâmbăta-lu,
 Să vii tu la țara ta-lu,
 Să iei pe nănașa ta-lu!

2258

Fata pețită de turci

Sub tufă de litră verde
 Mândru fogădău se vede,
 - Dar acolo cine șede?
 - Șede, șede-un moș bătrân,
 Are-o fată de român;
 Fata încă-i harnică:
 Dimineața se sculară,
 Curțile le măturară,
 Gozu-n poală că-l luară
 Și-l duse spre răsărit
 Și văzu turcii venind.
 - Tată, pețitori îmi vin!
 Da', tu, tată, de mi-i da
 Ardă-ți casa și șura!
 - Dragu tatii, nu te-oi da
 Că te-oi învărti-n joljurele
 Și te-oi pune-n boldurile
 Ș-or șăde turcii pe ele.
 Bine vorba nu sfârșiră,
 Turcii-n casă că sosiră.
 - Bună ziua, moș bătrân!
 - Treceți, turci, și hodiniți.
 - N-am vinit să hodinim,
 Numa fata s-o pețim.
 - N-avem fete de pețit,
 Am avut, da' o murit.
 De nu îmi credeți vorba
 Haideți să v-arăt groapa,
 De nu îmi credeți cuvântu
 Haideți să v-arăt mormântu -
 Pe mormântu fetii mele
 Busuioc și viorele.

2259

O, moarte, ce Ț-aș plăti

- O, moarte, ce Ț-aș plăti
 Viță verde iadăra
 La mine de n-ai veni?
 Da-Ț-aș aor și arjint
 Să nu mă bagi în pământ!

Ioan Nădișan: Femeie din Stoiceni, 1983

Pintea de la Măgoaja

Pintea Viteazul s-a fost născut în satul Măgoaja, de lângă Cluj. Cum l-a născut mă-sa, babele l-au și călit: l-au scos afară pe fereastră așa în pielea goală, l-au culcat în omăt și l-au descântat. Apoi l-au băgat în casă pe ușă. De aceea Pintea s-a făcut tare și voinic. El era tare sărac prunc, dar frumos și blând.

După ce a ajuns fecioraș, s-a băgat de slugă la bogătanul satului, la Stupu. Vreo doi-trei ani l-a slujit cinstit, cum se cuvine, dar Stupu în veci nu l-a plătit cinstit. Numai și-a bătut joc de el. Și pe sora lui, care era fată frumoasă, a batjocorit-o. Pintea s-a mâniat și l-a omorât. Apoi a fugit pe dealurile Clujului. Acolo s-a făcut haiduc.

S-a întâlnit pe acolo cu alți feciori fugiți tot de răutatea celor bogați. S-au împrietenit unul cu altul și s-au într-ajutat. Mulți bogătași au omorât ei împreună, iar pe săraci i-au ajutat. Dar jandarmii s-au adunat și s-au luat după el. Atunci Pintea a fugit de pe la Cluj și s-a ascuns când în munții Codrului, când într-ai Oașului, când pe Gutâi.

Pe munții aceștia s-a întâlnit cu alți haiduci. Și s-au făcut ortaci, la început numai doisprezece, apoi mai mulți și mai mulți.

Dintre toți haiducii, Pintea era cel mai harnic și cel mai bătaș. De aceea l-au ales pe el căpitan.

De la Vasile Brumar, 75 ani, 1957, Viile Medieșului

Pintea și Zâna din Ieud

Toată vara și până toamna târziu Pintea umbla prin munți și trăia bine, cu toți haiducii, nu aveau năcaz. Dar pe când a venit iarna grea, s-au gândit să coboare la sate, să se bage slugi la gazde, până ce-a ieși primăvara. S-au împrăștiat care încotro, și Pintea s-a dus la Ieud. S-a băgat de păcurar la omul cel mai bogat din sat. Acolo s-a purtat tare frumos; orice i-a poruncit gazda, toate le-a făcut, ca om de omenie. Numai că gazda nu l-a cinstit, tot l-a sfădit și l-a batjocorit. Cum s-a făcut primăvară, a pornit Pintea cu oile bogatului colo la Mănăstire, unde-s bălțile și iezerul, că acolo era pășunea gazdei. Dar acolo, în Iezer, ședea Zâna Iezerului, care era tare, tare frumoasă. Pintea nu știa de Zână. Umblând pe lângă oi, el tot horea, când din fluier, când din grai, iar altădată trăgăna din frunză. Zâna îl tot asculta și tare-i plăcea că Pintea era și frumos fecior, și harnic și blând, cum n-ai mai văzut. Așa că într-o zi s-a gândit Zâna să se deie-n vorbă cu el, da' de-a lua-o de nevastă. Și s-a dat și tare bine au grăit și s-au înțeles unul cu altul. Pintea la început nu i-a zis de unde-a venit și de ce a venit el pe-aici. D-apoi de la o vreme, cum și-au tot povestit, i-a spus Zânei că

Șede moșu pe gunoi
 Și se uită în zgâmboi.

(Harbuzul)

Ioan Nădișan: Coconi din Vadu Izei, 1978

el îi fugit de pe la Cluj, că n-a putut răbda răutatea Stupului care i-a batjocorit sora și că l-a omorât.

- Da' acum mă tem că și pe aiesta l-oi omorî, la care m-am băgat aici de slugă; că nici aiesta nu-i mai bun ca și celălalt. Atunci îi zice Zâna:

- Bagă de samă, măi Pinte, că și pe tine te-or omorî jandarii, dacă tu umbli să omorî gazdele.

Îi răspunde Pinte:

- De jandari eu nu tare mă tem. Ş-apoi, tocmai de m-or şi omorî, eu de dreptate tot nu mă las!

Atunci îi zice Zâna:

- Dacă tu pentru dreptate te lupţi, apoi şi eu vreau să te ajut. Ştii ce, Pinte? Te-oi face năzdrăvan, adică tare şi fără de moarte, câtă vreme lupţi pentru dreptate. Vrei?

- Vreau, zice Pinte.

Şi într-o zi când Pinte era culcat, Zâna i-a descântat şi l-a vrăjit cum ea ştia, de s-a făcut Pinte mare şi tare cum altul nu-i în lume; ba şi fără moarte. A lui moarte era numai una: subsuoara stângă dacă l-or împuşca cu trei cuie din potcoavă, trei boabe de grâu de toamnă, trei de orz de primăvară.

Când s-a trezit Pinte din somn, nici el singur nu s-a mai cunoscut de tare şi voinic ce mai era. Sfârâma pietrele cu pumnii! Cum o vede pe Zână, o întreabă:

- Tu m-ai făcut năzdrăvan?

- Da, zice Zâna, eu te-am făcut. Şi tu de astăzi nu mai ai moarte numai subsuoara stângă dacă te-or împuşca cu trei cuie din potcoavă, trei boabe de grâu de toamnă, trei de orz de primăvară. Dar tu să nu spui nimănui taina asta, nici la prietenii tăi, că prietenii Ț-or mânca capul!

Pinte tare i-a mulțumit, apoi s-a dus la bogătaş să-și ceară sâmbria. Cum sosește în sat, oamenii se sperie când îl văd ce om voinic s-a făcut. Merge Pinte la gazdă:

- Am venit să-mi dai sâmbria.

Dar gazda-l înjură şi-l scuipă şi nu vrea să-i deie nimic. Atunci Pinte

- O, omule, ce graieşti,
Cât ai vre tu să trăieşti?
Copacu-i cu rădăcină
Şi-a lui vreme încă vine:
Uscă-i-se crângile,
Sacă-i rădăcinile;
D-apoi tu, că ești de lut,
Cum nu-i mere în pământ!
Acolo nu trebe nemnic,
Nici aor, nici arjint.
Da-ş-ar domnii ce ş-ar da
Numa să poată scăpa,
Da-ş-ar aor cu chila
Şi arjint cu feldera
Numa-n pământ n-ar intra.

Colecția ALEXANDRU FILIP

Colinde din Libotin

2260

Coborât-o, coborât

Coborât-o, coborât

Florile dalbe de măr
Domnu Sfânt p-acest pământ,
În mijlocu satului
La casa bogatului:

- Bună sara, om bogatu,

Gata-i cina de cinatu?

- Cina-i gata, pântru noi,

Nu pântru săraci ca voi.

Ei de-acolo se luară,

Se luară, se duseră

La marginea satului

La casa săracului:

- Bună sara, om săracu,

Gata-i cina de cinatu?

- Cina-i gata, puţin,

Haidaţ cu toţi p'ângă ie,

De n-om mai avé, ne-om duce

Pân vecini ş-om mai aduce.

2261

Noi umblăm şi colindăm

Noi umblăm şi colindăm

Şi nimic nu căpătăm.

De ni-Ț da, de nu ni-Ț da

Altu nu v-om colinda

Că ni-i scurtă gubița,

Ne temem c-om îngheța

C-am trecut peste Gutâi

Din Țara Lăpușului

Ş-am vinit tât colindân(d)

De la noi din Libotin.

Dintr-o meserie cât de mică
Dacă nu curge, pică.

Colecția FLORICA GHIUR**Corinde din Târșolt, Oaș**

2262

Zine-Ajunu lui Crăciun

Zine-Ajunu lui Crăciun - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 Zine-Ajunu lui Crăciun,
 Tăt cântând și corindând - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 Tăt cântând și corindând
 Mâna dreaptă cruce-aduce - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 Mâna dreaptă cruce-aduce,
 Mâna stângă busuioc - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 Mâna stângă busuioc,
 Busuioc și troiță afântă - i
 Domnoloi și-a nost Domn
 Busuioc și troiță sfântă
 Ca la Crăciun să le-aprindă.
 2000

2263

Treceți, sfinți, și hodiniți

- Treceți, sfinți, și hodiniți - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 Treceți, sfinți, și hodiniți.
 - N-am zinit să hodinim - îi
 Domnoloi și-a nost Domn
 N-am zinit să hodinim
 Ce-am zinit c-am auzit
 Că s-o născut Siul Sfânt
 Oareunde pe pământ,
 Într-o grădină cu flori
 La fete și la feciori
 Să le sie-n sărbători.

Foto: Francisc Nistor

se mânie și așa dă de pământ cu el că pe loc îl lasă fără suflare. Dacă vede apoi cș și nevasta și feciorul gazdei sar la el, le trânteste și lor câte-un pumn, de pe loc au rămas turtă, n-au mai mâncat de-atunci coleșă cu brânză!

Apoi s-a întors Pintea la Zână și ea i-a arătat o peșteră bună de șezut în ea, sus pe Măgură, pe Valea Frasinilor. De câte ori îi va fi hia de hodină, acolo să vie, să se-ntâlnească cu ea și să se drăgostească.

Lui Pintea tare i-a plăcut locul, că peștera avea două ieșiri și era de vreo cincizeci de metri de lungă.

A stat el mai multă vreme cu Zâna, apoi a plecat iară tot la peștera lui de pe Gutâi, unde-i și fântâna, că trebuia să se-ntâlnească cu ortacii, precum s-au înțeles. Apoi au început din nou să facă dreptate prin sate, ba încă și la Baia Mare.

Și de câte ori voia Pintea să se hodinească ori să-și ascundă banii și scumpeturile ce le-a dobândit, apoi acolo se ducea, la leud, în peștera cea de pe Valea Frasinilor, și se-ntâlnea cu Zâna. Și și-a lăsat banii cei mulți de aur și scumpeturile acolo-n peșteră, pe-o masă de piatră, și Zâna are grijă de ele până astăzi.

Astăzi peștera Pintii din leud este urnită. Un capăt e urnit, cel stâncos dinspre vale. Iar intrarea de deasupra, care dă în câmpul de cosit al lui Ioan Chindriș a Nănașului, e înfundată cu găteje.

Cine vrea să fure banii lui Pintea, Zâna nu-l lasă, că mulți știau de ei, au încercat și n-au putut.

De la Găvrilă a Boșului, 56 ani, 1960, leud

Pintea și Racolța

Într-o zi, umblând Pintea Viteazu pe Valea Lăpușului, se întâlnește cu haiducul Racolța - Racoți Ferenț cum îi zic ungerii. Era și el fecior tare voinic și frumos, ca și Pintea.

S-au împrietenit și au umblat împreună.

Într-o zi când Racolța umbla singur pe dealuri și peste livezi, vede el într-o grădină o stupină cu tare mulți stupi. Era flămând tare că de multă vreme era tot fugit. Dacă a văzut el că-n grădina aceea sunt atâția stupi și nimeni nu-i păzește, s-a gândit să golească el micrea dintr-un stup și să mănânce bine, să se sature.

Dar abia pune el mâna pe stup și mâna i se și lipește de nu și-o mai poate clinti. Stupul era vrăjit de gazdă că cine-a merge a fura, să i se lipească îndată mâinile de stup, să nu poată fugi de-acolo până-a veni gazda să-l dezlege. Așa bine se pricepea gazda grădinii la vrăji. Cum s-au lipit mâinile lui Racolța de stup, gazda a și cunoscut și a zis către nevastă:

- Iară a venit cineva la stupi să fure micre. Dar lasă, nu-i nici un bai: i s-au lipit mâinile de stup și nu poate pleca. Acolo să steie! L-oi ține acolo până mâine pe vremea asta, să învețe minte și altul să nu umble la furat.

Așa a și făcut. A doua zi îi zice nevastei:

- Tu femeie, umple tu o traistă cu mâncare. Mă gândesc că da' de-o fi ceva fecior sărac de-al lui Pintea și-o fi fost flămând. Să-i duc ceva de mâncare, că cu ei nu-i bine să fii dușman. Nevasta i-a umplut o traistă bună de mâncare și gazda s-a dus cu ea la stupină. Cum ajunge, cunoaște că-i Racolța, cel mai bun prieten de-al Pintii.

- D-apoi tu ai venit să-mi furi micrea, măi Racolța?

În pădure m-am născut,
 În pădure am crescut,

Acasă dacă m-au adus
 Doamna casei m-au pus.

(Lucina)

- Eu, zice Racolța, că mi-a fost foame!

- Amu iartă-mă, fă bine, că te-am ținut atâta vreme flămând. Dacă știam că tu ești, veneam mai repede. Da', uite, ți-am adus o traistă de mâncare. Să mănâci cât îți trabă și de-a doua oară când ți-a mai fi foame hai la mine-acasă, că știi unde șed eu. Ți-o da de mâncat și ție și lui Pinte, numa nu umblați cu furatul!

Apoi l-a dezlegat pe Racolța de vrajă, s-au pus și au mâncat amândoi, au povestit cât de bine, au dat mâna și Racolța a plecat cu traista-n spate, tare bucuros.

După ce se duce Racolța de-acolo, a doua zi ajunge la o babă așa de săracă încât răbda de foame. Era prea slabă de lucru și n-avea cine să-i deie de mâncat.

Racolța o-ntreabă:

- Ascultă, mătușă, nu mi-ai da dumneata loc de dormit aici pentru o noapte?

- Ba da, de ce să nu-ți dau?

Și dacă-a intrat Racolța-n casa babei și a văzut atâta sărăcie, a stat de vorbă cu ea.

- Apoi, zice baba, găzducă am fost eu oarecând. Dar bogătașul satului toate mi le-a luat. Și-amu, la bătrânețe, am ajuns cea mai săracă femeie din tot satul. Că-s bătrână și slabă, de lucrat n-am putere și nici n-am pe nimeni cine să mă ție.

Atunci Racolța i-a dat toată traista cu mâncare și încă și o pungă cu bani, că el avea destui. Baba, de bucurie, l-a făcut năzdrăvan. De atunci înainte nici pe Racolța nu-l mai putea omorî oricine.

Tot în acele vremuri s-au îndemnat nemții de pe la Viena și să pună mâna ei pe toată Țara Ardealului și să-i subjuge pe români și pe unguri, și multe nedreptăți au făcut. Oamenii din Ardeal, dacă l-au văzut pe Racolța că-i așa de tare la putere și așa de bun la suflet, l-au făcut voievodul lor, adică domnitor. Și l-au rugat să-i bată pe nemți și pe tătarii care vin să ne fure țara.

Atunci Racolța s-a înțeles cu Pinte Viteazul, cu ceilalți haiduci, să facă o legătură de prietenie mare, să-i bată pe nemți și pe tătari. S-au gândit ei să facă vreo douăzeci de cetăți: la Șarchioz, la Carei, la Arduș, la Medieș, la Seini, la Hust, la Craia, la Satu Mare, la Baia Mare și în alte locuri. Și de la o cetate la alta să facă coridoare pe sub pământ, drumuri pe unde să umble, să poată ține piept la dușmani, dacă vor fi siliți să se ascundă. Și așa au și făcut. Pe fiecare cetate au pus câte-un căpitan.

De la Vasile Brumar, 75 ani, 1957, Viile Medieșului

Cum l-a omorât Pinte pe Racolța

După ce nemții au ocupat cetatea Pintii de la Medieș, el s-a dus la prietenul său, Racolța. Racolța era și căpitanul cetății Hustului. Tare s-au bucurat unul de altul când s-au văzut; s-au pus la povești și la planuri, cum să-i bată pe nemți. Apoi Pinte i-a povestit ce-a pățit cu nemții la Medieș, cât de bine i-a nimerit el cu gloanțele de tun de pe vârful Comjei și cu brazii cei groși pe care i-a zmulș cu rădăcină din pământ. Drept acolo a nimerit totdeauna, unde a vrut.

Dar Racolța îi zice:

- Amu, să mă ierți, dar nu te pot crede de totul-totului că de la cincisprezece kilometri să nimerești tu drept unde vrei!

Pinte îi răspunde:

- Apoi să știi tu de la mine că eu ținesc minunat și dacă nu mă crezi ți-o doved. Vrei?

Duce apă cu ciurul.

Foto: Francisc Nistor

2264

Stropi în sus și stropi în josu-i

Stropi în sus și stropi în josu-i
Domnoloi și-a nost Domn
Stropi în sus și stropi în jos,
Stropi în poarta lui Christosu-i
Domnoloi și-a nost Domn
Stropi în poarta lui Christos
Că pe noi din iad ne-o scos
Și din iad și din robie
Și ne-o dus la-Mpărăție.
Mila Domnului să fie
De acum până-n vecie,
Aleluia, slavă Ție.

2000

2265

Ș-o coborât Maica Sfântă

Ș-o coborât Maica Sfântă -ii
Domnoloi și-a nost Domn
Ș-o coborât Maica Sfântă,
Pe crucea besericii - ii
Domnoloi și-a nost Domn
Pe crucea besericii
Pe icoana Preceștii.
I-o sosît ceasu să nască,
Nime-n casă nu o lasă.
Când i hăt mai cătă sară

S-așeză-ntr-o poiecioară
 Și-a născut un prunc frumos
 Asume Iisus Christos.
 2000

2266

Mărg păstorii-n ViŃlaim

Mărg păstorii-n ViŃlaim
 Lui Christos să-i vierșuim
 Care-a venit pe pământ,
 S-a-ntrupat din Duhul Sfânt.
 Îngeri laudă bucurie,
 L-au născut Sfânta Mărie,
 Îngeri laudă tot cântând
 Și noi mergem fluierând.
 Mergeți, mergeți până-acolo
 Și lăsați turmele-ncolo,
 Duceți daruri, miei și miele
 Și turme mai tinerele.
 Păstorii că și-au intrat
 Pe Siuț că L-au aflat
 Mititel și-nfășurat,
 În iesle la boi culcat,
 Într-o iesliță cu fân
 Lângă-a Maicii Sfinte sân.
 2000

2267

În orașu, -n ViŃlaim,

În orașu, -n ViŃlaim,
 Veniți toți ca să-L vedem,
 Astăzi nouă s-au născut
 Împeratul de demult.

Acuma-n lume-au venit
 Cea ce-au fost proorocit
 Că se va naște Mesia
 Din sămânța lui Iosia

Și din roada lui Avram,
 Mântuirea lui Adam,
 Pre scaunul lui David Crai
 S-au suit pe zița Lui.

Trei Crai ai pământului
 Veniți la-nchinarea Lui,
 Așa să ne-nchinăm Lui,
 Aducându-i Lui daruri.

Aur, smirnă și tămăie,
 Darurile din vecie.

Îngerii că-L lăudau,
 Feciorii că le cântau
 Că L-a născut Maria,
 'Mpăratul din vecia,
 'N ieslea dobitoacelor,
 Împărat îngerilor.

- Vreau, zice Racolța.

- Știi ce? zice Pinte. Dacă vrei, mâine dimineață, când îi prânzi tu sus pe turnul cetății și cum îi ședea pe un scaun la masă, cum îi ținea lingura-n mână, eu, cu tunul meu, de pe dealul Vișcului, ți-oi împușca lingura din mână!

- Noa, apoi asta tocmai că nu se poate, zice Racolța, și nu cred.

- Dacă nu cezi, eu ți-oi arăta, zice Pinte. Te-nvoiești?

- Mă-nvoiesc. Numai bagă de seamă, măi, să nu mă-mpuști pe mine în loc de lingură!

Da' face Pinte:

- Vai de mine, doară suntem prieteni, am eu grijă! Prin câte focuri și morți am trecut noi împreună și ne-am îngrijit unul pe altul! Și acuma m-oi îngriji de tine!

- Bine, zice Racolța, dar încă odată-ți spun: nu cumva să mă-mpuști totuși pe mine!

Apoi au dat mâna. Pinte a trecut dincolo de Tisa, drept la Vișc, sus pe deal, la hăt câțiva kilometri depărtare.

Pinte și-a pregătit tunul și Racolța, prânzul. Și a doua zi dimineața, cum s-așează Racolța pe turnul cetății din Hust, pe un scaun, la masa lui încărcată de mâncări, își ia lingura-n mână, o ține departe de el, să nu-l nimerească Pinte cumva.

Pinte, de pe dealul Vișcului, de dincolo de Tisa, încă îl vede, țintește și trage-n lingură. Dar de astă dată și Pinte a greșit. În loc să-i nimerească lingura lui Racolța, pe el l-a nimerit. Și mort l-a lăsat, nu cu voia lui. Și ce rău i-a părut apoi lui Pinte! Mult a plâns după el și, de supărare, s-a și dus de-acolo, s-a dus prin părțile Oașului, în pădurile cele surde, să nu se întâlnească mai mult cu nici un om, de supărat ce-i era sufletul. Vreme de vreo două luni de zile cu nimeni n-a grăit, de supărare.

De la Petru Codaț, 84 ani, 1957, Huta Certeze

Pinte și Dionisie tâlharul

Dionisie Tâlharul încă a umblat cu Pinte pe toate satele și prin Sighet, și prin Baia Mare, să facă dreptate. Dar el își avea casa lui pe Măgura Popradului la Baia Mare, într-o peșteră, acolo unde-i și astăzi stânca lui Dionisie Tâlharul. Pe stânca lui și astăzi se pot vedea urmele potcoavei calului său. Iară peștera e la vreo două sute de metri de această stâncă, și are un grajd pentru cal și un culcuș pentru stăpân. De multe ori venea Pinte la el acolo, dormea sau ședea la el să se-nțeleagă cum or face dreptate.

Numai că, de la o vreme, pe Dionisie Tâlharul și-au pus ochii jandarmii să-l prindă și să-l omoare. Și s-au grăit cu bărbierul la care știau că umblă el, să-i taie grumazul cu briciul, că i-or da de răsplată o pungă cu bani de aur. Bărbierul, tare bucuros s-a-nvoit. Și într-o zi, când Dionisie Tâlharul s-a dus să se radă, bărbierul harș! i-a tăiat gâtul cu briciul; și s-a gătat cu el.

Pinte nu l-a lăsat nerăzbunat pe prietenul lui; degeaba i-a fost bărbierului punga cu bani, mult n-a putut s-o folosească, a doua noapte Pinte l-a și omorât.

Cine nu crede poate să meargă pe stânca lui Dionisie de pe Poprad, la Baia Mare, să-i vadă peștera - că-i ușor de găsit - și, dacă poate, și urmele calului.

Lână lângă lână

Și-n mnijloc o vână.

Pintea, oșanca și tătarii

După ce i-a mai trecut lui Pintea supărarea de moartea lui Racolța, și-a căutat iar fărtașii, haiducii. S-a pus pe treabă din nou. Dar s-a nimerit tocmai în acea vreme să vie și tătarii să jefuiască țara, nu numai nemții. Și, Doamne, rău prădau! Ei și de la săraci luau, și de la bogați, și te omorau una-două.

Pintea, mâniaș pe ei, s-a-nțeles cu toți pribegii lui că unde-or pune mâna pe câte-un tătar, apoi să-l belească de viu. Și așa au și făcut. Doamne, mulți tătari a mai trimis Pintea pe lumea cealaltă!

Și trecând odată prin Târșolt, vede o femeie hodină, cum alta n-a văzut. Dar și mândră! Și tare, ca fierul! Și bătașă - tocmai cum îi plăcea lui Pintea. Dacă a văzut-o, s-a pus în besezi cu ea, adică în vorbă. Dar și fetii i-a plăcut de Pintea și tare bucuroasă a grăit cu el. Apoi s-au dat de-a binelea în vorbă, din vorbă în dragoste și s-au luat laolaltă. Și au trăit ca soț și soție.

Într-o zi Pintea era plecat de-acasă cu ceilalți pribegi. Nevasta i-a rămas singură. Odată se uită pe fereastră și vede cum vin pe uliță trei tătari: toți mici și toți slăbuți. Doi se opresc la poarta casei lor și unul intră-n ocol, apoi în casă și cu gura mare s-apucă să strige:

- Să-mi dai tot ce ai de preț în casă că dacă nu, te și mor!

Dar femeia:

- Da-ți-aș, dragă! Dar n-am ce! Că-s săracă tare.

Tătarul nimic, numai să-i deie. Zice:

- Tomna-amu te-mpușc!

Dar femeia:

- Cată ce-i găsi și ce-i afla, poți să duci.

Atunci tătarul cată-n podișor, cată pe sub pat, cată pe cuptor - nu găsește nimic. Până ce ajunge la butoiul cel mare cu curechiu. Butoiul era mare, tătarul era mic. Ia el la o parte fundul de pe butoi, să vadă ce-i înăuntru. Femeia, de la spate, cum îl vede mic și slăbuc o dată-l apucă de picioare și-l afundă cu capul în butoi. Tătarul s-a-necat. Iute, femeia a scos din butoi o grămadă de căpățâni de varză, pe tătar l-a băgat în locul lor, în fundul butoiului, a pus iară peste el căpățâni și moare, apoi fundul de lemn.

Ceilalți doi tătari tot așteptau la poartă, să iasă prietenul lor. De la o vreme, văzând că nu mai vine, îl strigă. Dacă n-a răspuns, intră și ei în casă, să-l caute. Și o-ntreabă pe femeie:

- Unde-i prietenul nostru care-a intrat aici?

Femeia se ciudește și zice:

- De cine grăiți voi? Că aicea n-a intrat nimeni!

- Ba a intrat, zic tătarii.

- Ba nu, zice femeia.

- Ba da, doar amândoi l-am văzut!

- Apoi eu nu știu nimic, zice oșanca. Dacă nu mă credeți, căutați voi!

Tătarii-l caută sub paturi, în podișor, în cuptor, după cuptor, în pod. S-au uitat și în butoi, i-au ridicat fundul, dar n-au văzut decât căpățâni și moare de curechi. Și dacă nu l-au găsit s-au dus.

Răs-a apoi femeia, răs-a bine și Pintea când, la-ntoarcere, i-a auzit isprava. Numai dintr-atât s-a mâniat că n-or mai avea curechi să mănânce că tătarul l-a spurcat.

Apoi groapă au săpat,
Pe tătar l-au îngropat,

Cu curechi l-au astupat
Și de tătar au scăpat.

**Domn cu sulă-n straiță,
Mere-n târg și n-are graiță.**

Ești culcat pe fân uscat,
În scutice-nfășurat,
Câți copii și-alți cântători,
Au venit și-acei păstori.

Acei mai buni vestitori
Cu mai frumoase glasuri
Și ei Te vor lăuda,
Bine Te vor cuvânta

La mai sus, lui Dumnezeu,
'Mpăratului celui nou
Și pe pământ sie pace,
Între oameni bună voire.

Tu ești lumina cea sfântă,
Preacesta-i blagoslovită
C-ai născut pe Siul Sfânt
Oamenilor pe pământ.

Tu ești Maică-adevărată
Că L-ai născut fără tată
Și iarăși fără sămânță,
Decât cerul mai cinstită,

Decât soarele mai sfântă,
De Solomon prorocită,
De-nțeleptul Solomon,
Proorocul lui Ghedeon.

Tu ești firea îngerească,
Nădejdea călugărească,
La toți sfinții ești cunună,
Maică, cu Siu-mpreună.

Ziua-i naște' lui Christos,
Tuturor ni-i de folos,
De acum până-n vecie
Aleluia, slavă Ție.

2268

Ieși, Ioane, până-afară -i

Ieși, Ioane, până-afară -i
Domnoloi și-a nost Domn
Ieși, Ioane, până-afară
Să vezi grâul cum răsare.
Grâu-i mândru răsăritu,
Pe la poale -i poleitu.
La mnijlocu grâului
Este-un pom al raiului.
- Da' sub pom cine-i culcatu?
- Dumnezeu i supăratu.
Zine Maica și-l întreabă:
- Ce ești, Doamne, supăratu?
- Cum să nu fiu supăratu
Că-n timpu besericii
Mărg oamenii și se-mbată
Și beserica-i uitată.
Potopi-i-aș, potopi
Da' mi-i milă de prunci mici
Că rămân fără părinți.

2269

Răsărit-o, răsăritu

Răsărit-o, răsăritu
Dimineața lui Crăciun
De-un galbăn de-a Luceafăru-i.
Nu mi-i galbăn ce mi-i cerul,
Ce mi-i cerul, ba deschisu-i:
Se coboară Maica Sfântă
Pe o scară tăt de ceară,
La masa mândră galbănă-i.
Pregiur masă cine șade-i?
Dumnezău cu sfinții Lui,
Cu-adevăr cuvântului,
Păziți, voi, fii, și prânziți.
Rămâi, gazdă, vesel bun
C-ai ajuns sfântu Crăciun
Și găzdoia vesăloasă
C-a ajuns zile frumoasă.

2000

Colecția PĂTRU GODJA

Colinde din Valea Stejarului

2270

Sculați, gazde, -n sărbători

Sculați, gazde, -n sărbători
La mulți ani cu bine

Ioan Nădișan: Cocioană din Vadu Izei, 1978

Așa s-a-ntâmpat și-n alte sate. Că și-n Săpânța a fost o femeie voinică, tot ca asta, și-o înecat un tătar în butoiul cu varză. Și în Bârsana, moașa directoarei, baba Roșcoia, a fost aceea-n sat care, în tinerețea ei, a băgat un tătar în butoiul cu varză. De la Petru Codaș, 84 ani, 1957, Huta Certeze

De la o vreme, tătarii au văzut de bine să iasă din Ardeal că s-au umplut de bani și bunătați, pe de o parte, dar, pe de altă parte, și pentru că tare mulți din ei au fost omorâți, au rămas doar jumătate din câți au venit. Așa că s-au hotărât să iasă din țară și să se mai ducă pe meleagurile lor, încărcăți bine de tot felul de bunătați și lucruri scumpe ce au fost jefuite de la români. Dar românii încă ciudoși: de ce să le ducă tătarii bunătațile, scumpeturile, tot ce aveau mai bun? Oamenii din toate părțile s-au grăit între ei cum să-i "primească" pe tătari când or trece prin satele lor către casă și cum să facă, ce să facă să-i mai omoare, baremi oleacă din ei și să le ieie înapoi ce-au furat. Mai cu seamă ciobanii de pe toate dealurile s-au adunat și s-au sfătuit. Dar și Pinteia, cu nevasta și pribegii lui. Dar și Popa Lupu din Borșa, cu sătenii și ciobanii din împrejurimi. Toți s-au pregătit. Pinteia dacă a auzit că o ciurdă de tătari a trece pe la Baia Mare peste Gutâi la Sighet și de-acolo pe valea Izei, apoi și el, iute-iute, cu pribegii lui au fugit înaintea lor să-i întâmpine. S-a așezat cu oamenii sus pe Piatra Țiganului, dinsus de Bârsana, dinjos de Strâmtura, colo pe valea Izei, tocmai deasupra drumului. Cum sosesc tătarii, Pinteia și cu ortacii, cu păcurarii - mulți, câți s-au fost adunat - au pornit bolovani mari și fagi întregi și stejari groși peste ei, de i-au omorât pe toți; abia câțiva au scăpat cu viață. Și aceia numai în fuga mare, dar au lăsat tot ce-au furat; cu mâna goală au fugit, săracii!

Iar alți tătari, care-au trecut pe la Căvnic și prin alte trecători în Maramureș, s-au îndreptat către Borșa, să treacă prin Pasul Prislop peste Munții Maramureșului în Moldova. Dar acolo, Popa Lupu i-a așteptat cu borșenii și cu păcurarii de pe multe sate. Iar Pinteia:

- Să-ți ajut și eu să-i batem pe tătari?
- Bine-ar fi, zice Popa Lupu.
- Hai, dă-mi mâna, și cu Dumnezeu, înainte!

Apoi tot așa au făcut, că i-au așteptat pe tătari acolo, la Borșa, la poalele Prislopului, pe-o vale îngustă, stâncoasă și împădurită. Pe de o parte s-a așezat Popa Lupu cu oamenii lui, pe de alta s-a așezat Pinteia cu haiducii lui. Și cum au intrat tătarii în mijloc, între ei, au început deodată să-i boteze în numele Domnului, mai cu bolovani, mai cu brazi tăiați, apoi cu săgeți și gloanțe, de nu s-a mai ales nimic din tătari. Polog au rămas pe jos, cu lucrurile ce-au furat cu tot. După bătălia asta s-au bucurat și Popa și Pinteia. Au dat mâna și fiecare a plecat apoi în treaba lui, Popa Lupu la Borșa, Pinteia sus pe Gutâi.

Am doua lemne,
Hodolemne,

Cu grumaz de ptele.

Colecția DUMITRU IUGA

(imbrăcat)

Moartea lui Pinte

Dacă a văzut Pinte că nemții au ocupat cetatea Medieșului, el s-a tras cu cei trei sute de pribegi ai lui sus, în Munții Gutâiului. Și umbla de acolo când în Țibleș, când în Oaș, și-i tot bătea ș-acuma și pe nemți și pe bogătași, pe unde nimerea.

Într-o seară, cum ședeau pe vârful Gutâiului și-și petreceau toți haiducii lui Pinte, el întrebă:

- Care din voi v-ați duce până-n Baia Mare să ne aduceți pâine, vin și praf de cel tare pentru pușcă, s-avem cu ce trage în dușmani? La început n-a vrut niciunul. D-apoi, de la o vreme, dacă-au mai băut, le-a venit curajul și-au zis cinci inși deodată:

- Noi ăștia ne ducem. Dar vezi, Pinte, noi suntem tineri și ni-i dragă viața. Numai așa plecăm dacă ne spui care-i moartea ta.

- Vă spun, zice Pinte, numai să nu mă vindeți pentru bani.

- Pentru bani nu te-om vinde, că te iubim. Numai de aceea vrem să-ți știm moartea, să scăpăm de chinuială dacă ne-or prinde și ne-or întreba.

- V-oi spune moartea mea, ca să vă scap pe voi, zice Pinte.

Ascultați dară:

Un plumbuț mic de argint,
Trei grăunțe de grâu sfânt,
Trei cuițe din potcoavă
La mine subsuoară.

Atunci cei cinci s-au pus pe cai și au pornit la Baia Mare după pită, vin și praf de pușcă.

La Baia Mare au intrat întâi într-o cărciumă. Acolo jandarmii i-au și prins, i-au băgat la închisoare grea. I-au chinuit cu foamea și cu focul, cu ce-au știut, ca să afle de la ei moartea lui Pinte. Ei n-au vrut spune la început, dar când n-au putut răbda și au văzut că n-au scăpare, au spus drept că moartea lui Pinte stă dintr-un plumb mic de argint, trei grăunțe de grâu sfânt, trei cuițe din potcoavă, la Pinte subsuoară. Au gândit că dacă-or spune, or scăpa. Dar s-au înșelat. Jandarmii i-au omorât pe toți.

Pinte așteaptă și vede că nu vin ortacii, cei cinci, câteva zile de-a rândul. Ș-apoi se pornește el singur să-i caute unde sunt, cc s-a făcut cu ei. Dar n-ajunge departe: vede cum vin din față jandarmii și cotunele, băieșii, toți, să-l prindă. Pinte și cu fărtașii nu se sperie. Se pun pe luptă. Bătaie mare se face: mor haiduci, mor și jandarii și cotunele trag în el cu gloanțele în subsuoara stângă. Ș-atunci știe: cei cinci l-au trădat. Dintr-odată, când tocmai și-a ridicat stânga să deie-ntr-un jandar, altul, bătrân, l-a nimerit chiar subsuoara stângă. Acuma, Pinte își dă bine seama că-i gata de el. Dar își mai strânge puterea și tot nu se lasă. Fuge-n vârful Pietrei Gutâiului, își înfige securea în stâncă și-i poruncește:

- Aici să stai de pază. Nimeni să nu te poată scoate din piatră, numai eu când oi veni. Tu, în tot anul să ieși din piatră cu un pic, cu câte-un deget; pe când îi ieși de tot, eu iară-oi învia și proască-n dușmani oi da! Că eu atunci oi veni când oamenii iară s-or înrăi; să le fac judecată.

Dușmanii îl ajung pe Gutâi. Trag în el. Pinte își ia bota, ciomagul, se pune călare pe el și pe coasta cea mai urnită alunecă așa către vale, pe ciomag, până la Baia Sprie, să scape de jandari. Acolo, în vale, dă peste un bolovan mare, o roată de moară, grea, cu gaură la mijloc. Își bagă

**Dacă nu-i pâine
I bun și mălaiul.**

Că vă vin colindători.
Să siți, gazde, sănătoși
C-ați ajuns Crăciun frumos
Și găzdoaia veselăoasă
La zile mari și frumoasă.

2271

Noi aici om colinda

Noi aici om colinda
Că știm bine că ne-a da
Câte-un măr și câte-o nucă
Să le punem în trăistucă.
Noi aici om colinda
Că știm bine că ne-a da
Un blid de colaci umpluți,
Cu nuci și cu mere dulci.

Colecția ANDREI GROBEI

Colinde din Țara Chioarului

2272

Tri păcurărei la munte

Coborât-o, coborât
Dai junelu, tinerelu
Tri păcurărei din munte
Pân umăt până-n gerunte.
Coborât-o-n poieniță
Și-și aflară-o dumbrăd'ită
Și-și făcură-o fluierită
Și-ncepură-a fluiera,
Oile-o prins a juca.
Numa una n-o jucat,
Celelalte o-nțrebat:
- Da' tu, oaie, ce nu joci?
- Nu pot juca că-s bătrână
Și umblu demult la stână.
- Lăsa-le-oi la dracu oi
Că de când îs tăt cu voi
Păru-mi bate călcăiele,
Mustețale d'umerile
Și barba gerunțile.

2273

Zîcu-ș tri păcurărei

Pe râtu cu florile
Flori dalbe de măr
Mândru joacă oile.
Da' de zîs, cine le zîce?
Zîcu-și tri păcurărei.
Numa unu-i mai mnicuț;
După oi că l-o mânat,
Oile că le-o-nturnat
Și legea i s-o gâtat.
- Voi, frați, de mi-ț omori,

Pe mine mă îngropați
La țarcuțu mneilor
Și cu gluga mă-nveliti,
Fluieru mi-l puneți cruce:
Când vântuțu a sufla
Gluga-n sus s-a rădica,
Fluieru mândru-a cânta,
Oile tăte-or juca.
Oile cele cornute
Mândru m-or cânta pe munte,
Oile cele bălăi
Mândru m-or cânta pe văi,
Oile cele seine
Mândru m-or cânta pe mine.

2274

Eu, mi-i somn, corbuț de noapte

Eu, mi-i somn, corbuț de noapte,
Cu inima mi-am prins foarte;
Eu-s o pasăre rămasă
Subt o streșină de casă.
Turtureaua-i turturé -
Dacă-și pierde soțaić
Îmblă pân codru cântând:
Crangă verde o ferește,
Pe uscată hodinește;
Unde-i apa limpejoară
O tulboară
Ș-apoi b« -
C-așe-i și inima mé.

2275

Pune colacu-n fereastă

Pune colacu-n fereastă,
Pune colacu-n fereastă,
O măruț într-adevăr,
Iară flori dalbe de măr,
Titi-raiu-raiu
C-or vini corindători
Și pe fiica peți-or;
Peți-or și duce-or
Peste munți, în alte curți,
La părinți necunoscuți.
Și tu, fiică, de-i fi bună
Ei pe tine te-or ține
Ca măr roșu-n căpătai,
Ca grâu roșu în săcriu.
Și tu, fiică, de-i fi re,
Ei pe tine te-or ține
Ca mătura dezlegată,
Ca cenușa lată-n vatră.

Colecția DUMITRU IUGA**Colinde din Săliște de Sus**

2276

Ieși-s tri păcurărei

Ieși-s tri păcurărei
Cu oile după ei

Pintea bota-n gaura pietrei, ia bolovanul de-a umăr și fuge către Baia Mare. Pe unde trece, îi curge sângele și rămân urme după el. Toți care-l văd se minunează, cum poate căra așa un pietroi, pe care nici zece oameni zdraveni nu-l pot ridica. Dar pe el mânia-l poartă. Se gândește așa: de l-au vândut pentru bani, să le facă capăt; de l-au vândut să scape de chinuri, îi iartă, nu le face nimic.

Fuge Pintea cu pietroiul pe umăr, dar cu cealaltă mână moarte împrăstie împrejur: zeci și sute de băieși, jandari, cotune mor. Până ce ajunge la Tăuții de Sus. Acolo nu mai poate. Trânțește bolovanul de pământ, în marginea drumului. Pietroiul acolo s-a-ngropat pe veci, de tare ce l-a trântit atunci. Jumătate și acuma stă afară și-l poate vedea orice trecător. Iar Pintea, acolo, pe pietroiul acela și-a dat sufletul. Înainte de moarte și-a spus cu glas tare gândurile:

- Doamne, Tu vezi că eu, cât am trăit, tot pentru dreptate m-am luptat. Iartă-mă de cât am făcut rău. Iară pe cei cinci fărtați, de m-au vândut pe bani, bate-i, Doamne, cum îi ști tu. Dacă m-au trădat ca să scape de chinuri, atunci iartă-i, Doamne.

Dușmanii dacă-au venit	În Baia că l-au purtat,
Pe Pintea mort l-au găsit.	Pe poartă l-au agățat,
Băieșii s-au bucurat	Trupu-n drum i l-au lăsat
Și capu i l-au tăiat,	

ca să fie de pomină și să vadă lumea că Pintea a murit. Dar prietenii lui Pintea

Noaptea trupul l-au luat	La cotitură-au săpat
Și pe Gutâi l-au cărat,	Și-acolo l-au îngropat,

la a doua cotitură, cum se coboară drumul către Baia Mare. Iar fetele din Tăuții de Sus, în aceeași noapte, au furat părul, chica lui Pintea și pe podul de la Tăuți

Pe-o rudă l-au acățat,	Flori mândre i-au adunat,
Toată ziua l-o-nstruțat,	Părul i-au încununat.

Unui jandar care-a vrut să zmulgă de-acolo părul lui Pintea, să-și bată joc de el, i s-au înțepenit pe loc degetele pe chica Pintii, nu le-a mai putut dezlipi de-acolo, așa de vrăjit de fete era părul lui. Numai atunci a fost dezlegat când fetele l-au slobozit din vrajă. Un an de zile a stat părul lui Pintea acolo, pe pod,

Apoi fetele l-au luat
Și în groapă l-au băgat
Și mândru l-au corindat.

De la Petru Ilcu, 77 ani, 1959, Viile Orașului Nou

Remy Galtier.: Adusul fânului, Berbești, 1981

Am o fătuță de ser
Cu buricu de oțel,

Când vine vlădicu
Îi sucește buricu.

(Iacșu)

Colecția DUMITRU IUGA

V. R. Ghenceanu: La Festivalul Datinilor de Iarnă, Sighetul Marmăției, 1980

Peștera Pintii din Săcel

La Săcel este o peșteră a Pintii. În ea se poate intra numai o dată-ntr-un an, atunci când popa, în ziua de Paști, sfințește paștile.

Un țigan din Săcel s-a gândit să scoată și el de-acolo, din peșteră, bani și s-a dus la peșteră în Sâmbăta Mare, sara, să poată intra când s-a deschis comoara. Când popa a început a sfinți paștile, peștera s-a deschis și țiganul iute a intrat. Dar acolo a văzut un om care ședea la masă. Țiganul s-a speriat. Omul nu i-a făcut nimic, numai i-a spus:

- Grăbește-te, că dacă nu te grăbești și tu-i rămânea închis aici cum am rămas eu!

Atunci, țiganul a apucat câteva brățări scumpe și a fugit iute afară. Dar ușa a și început a se-nchide și i-a apucat poalele gătilor și o mânecă de la cămeșe. Cu greu s-a smuls de-acolo, dar i s-au rupt gătile și cămeșa. După aceea a vândut brățările și, peste un an, s-a grăit cu alți oameni să mai meargă acolo o dată; dar s-a-mbătut de cap și n-a putut găsi nicicum pimnița.

De la un copil, 1960, Săcel

Pimnița Pintii din Vârful Pietrii

În hotarul comunei Săcel este un deal. Îi zice Vârful Pietrii. Acolo este ascunsă o pimniță cu bani de-ai lui Pinte. Din șapte-n șapte ani s-aprind acolo o dată flăcările de la comoară.

Un om din Săcel, cum a trecut pe-acolo, a văzut flăcările jucând, a căutat banii și i-a găsit. A luat o grămadă mare de bani și i-a dus acasă. I-a ascuns în casă, după ușa. Dar de atunci, de câte ori intra pe ușă, avea amețele și-mbătăciuni de cap. Apoi tot mai rău și mai rău s-a-mbolnăvit, până ce-a murit din pricina banilor.

Urmașii lui, dacă-au văzut că din banii aceia și-a tras moartea, s-au mutat din casă cu toată familia. Casa au desfăcut-o toată, până-n temelii, că altfel n-au putut scăpa de blestemul banilor.

De la un copil, 1960, Săcel

**De să-ntide ușa,
Rămâne fereasta deștisă.**

Colecția ALEXA GAVRIL BĂLE, SIMONA BĂLE, Fișulaș, 2003

Tăt la verdele de munte
Cu iarba până-n gerunte.
Dacă-acolo sosiere
Bună lege că făcere:
Cei mai mari is veri primari,
Cel mai mic i străinic,
Tăt îl mână și-l coboară
Cu oile la izvoară,
Facu-i legea să-l omoară.
- Măi frătuți, frătiunii mei,
Și dacă mi-ț omorî
Pe mine mă îngropați
În strunguța oilor,
În locu gălților
Și-n mânăuca de-a dreapta
Tăt îmi puneți trâmbdita
Și când vântu ș-a suflare
Trâmbdita ș-a trâmbditare.
Voi acasă dacă-ț mere
Numa maica v-a-ntrebare:
- Unde-o rămas siuca?

Spuneți-i mămuchii-așe
Că eu numa mi-am rămas
Tăt pe niște rîturele,
Tăt cu niște mnelușele,
Pe colo pântre cotroape
Cu niște oițe știoape.
Da' spuneți-i mămuchii așe:
Că pe mine nu m-aștepte
Nici cu cina caldă-n masă,
Nici cu apa rece-n vase -
Nu m-a mai vedé acasă.

De la Anuța Iuga, 57 ani, 1970.

2277

Scoală, gazdă, și fă foc

Scoală, gazdă, și fă foc
Și ne-aruncă câte-un coc,
De nu mare, mititioc,
Cât rotița plugului -
Împle traista pruncului.

Săliștea de Sus, 1968.

2278

Năpuste-ne, gazdă, -n casă

Năpuste-ne, gazdă, -n casă
C-afară plouă de varsă.
Gazdă, de nu vrei să crezi,
Ieși afară și ne vezi;
Nu ieși cu mâna goală.
Numa cu colaci în poală
Și cu cârnați susuoară.
Cine mi-o dat cârnăcior
Crească-i porcu-n cotecior,
Cine mi-o dat brânzișoară
Crească-i stâna mărișoară,
Cine ne-a da colăcuț
Fete-i vaca un bouț.